

A 171

A
XXIII. PROGRAMĂ
A GIMNASIULUI MARE PUBLICŪ ROMÂNŪ

DE RELIGIUNEA ORT. RĚSĂRITĚNĂ

ȘI A CELORLALTE

ȘCŪLE SECUNDARE ȘI PRIMARE IMPREUNATE CU ACESTA

BCU Cluj National University Library Cluj

PE ANULŪ ȘCOLASTICŪ 1886-87.

PUBLICATĂ DE

STEFANŪ IOSIFŪ,

DIRECTORŪ ȘI PROFESORŪ.

BRAȘOVŪ

TIPOGRAFIA ALEXI

1887.

A
XXIII. PROGRAMĂ
A GIMNASIULUI MARE PUBLICŪ ROMÂNŪ

DE RELIGIUNEA ORT. RĚSĂRITĚNĂ

ȘI A CELORLALTE

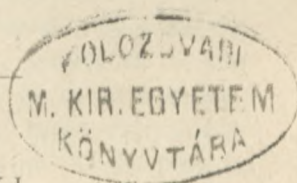
ȘCÓLE SECUNDARE ȘI PRIMARE IMPREUNATE CU ACESTA
BCU Cluj / Central University Library Cluj
DIN BRAȘOVŪ

PE ANULŪ ȘCOLASTICŪ 1886-87.

PUBLICA ȚĂ DE

STEFANŪ IOSIFŪ,
DIRECTORŪ ȘI PROFESORŪ.

BRAȘOVŪ
TIPOGRAFIA ALEXI
1887.

Cuprinsul :

- I. **Insemnătatea contabilității, de profesorul Arseniū Vlaicu.**
BCU Cluj / Central University Library Cluj
 - II. **Sciri scolastice.**
-

I.

Însămătatea contabilității.

Sistemele ei.

Cu înaintarea civilizațiunii și cu deosebire cu introducerea și lățirea „divisiunei muncii“ în societate, a devenit totu mai necesară acea împrejurare, ca între producătoru și consumătoru să pășescă o a treia persónă, care să le mijlocescă schimbulu.

Acéstă a treia persónă este comerciantul.

Activitatea comerciantului se arată așadară într'aceea, că elu ia produsele din mâna producătorului și le pune la îndemâna consumătorului. Pentru acéstă mijlocire, lucru naturalu, comerciantul are dreptul de a pretinde o remunerațiune. Acéstă remunerațiune se cuvine și o merită comerciantul din mai multe considerațiuni, și anume: comerciantul trebuie în prima linie prin muncă și sacrificii materiale să caute locurile de producțiune precum și cele de consumațiune; elu trebuie să-și dea silință a afla produsele cele mai bune dar tot-deodată și cu prețurile cele mai moderate, ca astfelu să mulțămescă gusturile și trebuințele consumătorului; la cumpărarea acestorū produse elu trebuie să desvolte o mulțime de cunoștințe; după procurare trebuie să le embaleze și transpórte cu mare îngrijire și spese, pentru a le conserva în starea cea mai bună; ajunse la locul de consumațiune, elu trebuie să le aranjeze și sorteze după trebuințele consumătorului; astfelu aranjate trebuie să le țină în magazinu timpu mai multu sau mai puținu îndelun-

gatū până ce le vinde pe tôte; la tôte aceste operațiuni întrebuintează unū capitalū și o muncă, cari suntū puse în continuū în riscū, neputēndū sci comerciantulū deja la începutū, dacă întreprinderea sa va fi saū nu încoronată de succesū. Cu unū cuvēntū, activitatea comerciantulū jōcă în producțiune unū rolū de frunte. Fără comerciū producțiunea este încă ne-completă și devine completă numai, după ce produsele aū trecutū prin circulațiune în mâna consumentulūi.

Urmarea cauzelorū amintite mai sus este, că ori-ce afacere comercială aduce cu sine o schimbare în averea comerciantulū saū mārindu-o saū după împrejurări micșorāndu-o. Crescerea și micșorarea averii comerciantulū urmēzā saū după urcarea saū scāderea prețurilorū productelorū saū dacă nu printr'o schimbare în averea amicilorū de afaceri, cărora le mijlocesce afacerile pe lângā unū salariū anumitū.

Din acestea se vede, că afacerile comerciantulū suntū de 2 feluri: saū cumpărare și vēndare de produse, saū numai mijlocire. Atātū una cātū și cealaltā din aceste 2 feluri de afaceri suntū unū faptū complexū, alū cărui rezultatū se pōte vedē saū imediatū, saū, după cum de obiceiū sē întēmplā mai multū, vine la îndeplinire numai după espirarea unū timpū anumitū. Afără de aceea la ori-ce afacere comercială trebuie luată în considerare și acea împrejurare, că, ca faptū complexū, ea are o mulțime de fapte laterale, cari contribuescū la succesulū bunū saū rēū, grābescū saū întārđie ace-tū succesū, scurtū determinā și caracterisēzā afacerea comercială și provōcā, în urma reușitei bune saū rele, continuarea saū încetarea ei.

Aceste împrejurări atātū de complicate și de durată diferită, despre cari comerciantulū trebuie sē țină neconținutū contū exactū și cari îlū ținū într'o încordare continuā a mințil, aū adusū cu sine necesitatea, ca

subiectul comericiului, adevă comersantulă să facă órecari notițe mai multă sau mai puțină detailate despre mersulă afaceriloră sale, despre tóte aceste casuri, cari provócă o schimbare în plus sau în minus în averea lui, — cu ună cuvântă l'au silită se-și scrie mai pe scurtă sau mai pe largă istoria afaceriloră sale, comericiului său. Însemnările acestea au trebuită să le facă comersantulă cu deosebire din două considerățiunii principale și anume: sau pentru a sci elă însuși totdeuna, în ce stare să află averea lui activă și pasivă, sau pentru ca la ună momentă dată să pótă da contă, să pótă relata și altora, la cerere, sau numai din voință, despre mersulă comericiului său în generală, sau numai în specială între împrejurări date. O astfelă de însemnare în ordine să recere și din acea împrejurare, că memoria comersantulă, ca omă ocupată cu atâtea operațiuni referitóre la afacerile lui, nu i pótă păstra așa de bine diferitele evenimente întemplate în decursulă activității sale, sau și dacă i le păstrăză, o face acésta numai într'ună modă necompletă și de cele mai multe ori atătă de confusă încătă îi strică numai, în locă să-i foloséscă. Decă numai o însemnare regulată este în stare de a duce la scopă, de a ne oferi avantajele, ce voimă să obținemă, — lucru, despre care ne putemă convinge la fie-care momentă, căci fiecare va fi avută ocaziune de a-și reproșa ici coela câte o mică scăpare din memorie împreunată în același timpă cu urmări mai multă sau mai puțină neplăcute; ba de multe ori o singură uitare a causată chiar păgubi mari, pericole etc. Din cele espuse până aci să pótă vedé, de ce importanță este însemnarea, abstrăgéndă chiar dela plăcerea, ce ni-o procură ună raportă ală evenimenteloră și schimbăriloră petrecute în decursulă activității nóstre anterióre, raportă exactă scrisă de noi însine.

Credă că nu greșescu, dacă dică, că însemnarea este de dorită și de recomandată nu numai industri-

aliloră, cari prin transformarea lucrurilor conlucră la producțiune, — nu numai comersanților, cari prin locomoțiunea bunurilor, ca și prin schimbarea de formă, le dă o valóre nouă, sau le-o măresce pe cea avută mai 'nainte, — nu numai economiloră de câmpuri și vite, cari încă intră în sfera industriei, — nu numai aceloră persóne, cari se ocupă în genere cu mijlocirea de afaceri comerciale sau de servicii personale, — etc. etc., ci și în fie-care menagiū (sau economia domestică), alū cărui scopū încă este unū scopū economicū, mulțămirea în modū corěspunđetorū și ușorū a trebuințeloră, dacă voimū să avemū o măsură corectă de echilibrare între producțiune și consumațiune.

Din aceste notițe și însemnări, cari la începutū erauă câtū să póte de simple s'a formatū încetulū cu încetulū *contabilitatea*.

Cumcă într'adevărū așa a fostū, ne putemū convinge încă și adī, dacă întrămū într'o boltiță din sate sau chiarū la orașe, în cărciume sau birturi mai de rândū. Acolo vomū vedé tóte ușile, ferestrele, tarabele sau păreții chiarū plini de nume și de cifre, cari nu'sū altū ceva decâtū contabilitatea întreprinderi respective.

Când și unde s'a întrebuițatū și inventatū pentru prima dată contabilitatea în modū sistematicū nu să póte spune cu siguranță. Atâta este însă sigurū, că contabilitatea trebuie să fi esistatū deja cu multū înainte celū dintâi cambiū, căci nu ne putemū închipui esistența unū documentū comercialū atâtū de însemnatū ca cambiulū, care dă nascere la atâtea daraveri de naturi câtū să póte de complicate, fără unū sistemū regulatū și chiarū de contabilitate. Pe de altă parte contabilitatea trebuie să aibă o origine fórte veche, căci celū mai vechiū cambiū cunoscutū datéză dela anulū 1325 și sună:

„Pagate per questa prima lettera a Lucca de Goro libre quaranta cinque. Sono per la valuta qui di

Massio et ponete al mio conto,“ din care se p \acute{o} te ved \acute{e} f \acute{o} rte apriat \acute{u} , c \acute{a} esista \acute{u} deja rela \acute{t} iuni de contabilitate f \acute{o} rte desvoltat \acute{a} la \acute{i} nceputul \acute{u} secolului 14.

Tot \acute{u} asemenea \acute{s} i numele contabilit \acute{a} ii duple „Doppia italiana“ este o dovad \acute{a} , c \acute{a} contabilitatea este de origine italian \acute{a} \acute{s} i deodat \acute{a} cu comer \acute{c} itul \acute{u} \acute{i} nfioritor \acute{u} al \acute{u} cet \acute{a} tilor \acute{u} maritime italiene trebuie s \acute{e} se fi desvoltat \acute{u} , l \acute{a} tit \acute{u} \acute{s} i \acute{i} mpr \acute{a} stiat \acute{u} \acute{s} i \acute{i} n celelalte p \acute{a} r \acute{t} i ale Europei \acute{s} i teritorior \acute{u} limitrofe ale basinului mediteraneu. Cumc \acute{a} contabilitatea simpl \acute{a} este de origine mai nou \acute{a} ca cea dupl \acute{a} , arat \acute{a} Dr. E. J \acute{a} ger \acute{i} n cartea sa \acute{i} ntitulat \acute{a} „Lucas Paccioli \acute{s} i Simon Stevin,“ basat \acute{u} nu numai pe \acute{i} ntrebu \acute{i} ntarea cuvintelor \acute{u} „Dare \acute{s} i Avere“ ci \acute{s} i pe aceea, c \acute{a} scriitorii cei vechi cunoscea \acute{u} numai contabilitatea dupl \acute{a} .

Cumc \acute{a} \acute{i} nr \acute{a} dev \acute{e} r \acute{u} contabilitatea are o origine f \acute{o} rte veche trebuie s \acute{e} deducem \acute{u} \acute{s} i din acea \acute{i} mprej \acute{u} rare, c \acute{a} deja la anul \acute{u} 1145 s ' a \acute{i} nf \acute{i} ntat \acute{u} \acute{i} n Venetia prima banc \acute{a} , care avea de scop \acute{u} mijlocirea de afaceri \acute{s} i pl \acute{a} ti comerciale, iar \acute{a} la 1246 papa Inocen \acute{t} iu de puse \acute{i} n Venetia suma de 25,000 de m \acute{a} rci \acute{i} n argint \acute{u} , ca s \acute{e} se pl \acute{a} t \acute{e} sc \acute{a} \acute{i} n Francfort a/M.; afar \acute{a} de ac \acute{e} sta s \acute{e} scie c \acute{a} mai t \acute{o} te sumele erau transportate pe timpul \acute{u} acela dela un \acute{u} loc \acute{u} la altul \acute{u} \acute{i} n asigna \acute{t} ion \acute{u} \acute{s} i nici nu ne putem \acute{u} \acute{i} nchipui astfel \acute{u} de opera \acute{t} ion \acute{u} , cari deja \acute{i} n \acute{d} iva de a \acute{d} i form \acute{e} z \acute{a} ramura cea mai complicat \acute{a} a tuturor \acute{u} opera \acute{t} ionilor \acute{u} comerciale, f \acute{a} r \acute{a} esisten \acute{t} a unui sistem \acute{u} de contabilitate deja bine desvoltat \acute{u} \acute{s} i l \acute{a} tit \acute{u} \acute{i} n cele mai multe \acute{s} inuturi cu empori \acute{u} .

Contabilitatea — abstra \acute{c} tiune f \acute{a} c \acute{e} nd \acute{u} dela suma de celelalte sciin \acute{t} e comerciale, cu cari st \acute{a} \acute{i} n str \acute{e} ns \acute{a} leg \acute{a} tur \acute{a} \acute{s} i cari \acute{i} i ofer \acute{a} at \acute{a} t \acute{u} obiectul \acute{u} c \acute{a} t \acute{u} \acute{s} i diferitele sisteme — \acute{i} n sens \acute{u} mai larg \acute{u} cuprinde \acute{i} n sine t $\acute{o$ te \acute{i} nsemn \acute{a} riile, cari apar \acute{t} in \acute{u} unei \acute{i} ntreprinderi \acute{o} recare \acute{s} i al \acute{u} c \acute{a} ror \acute{u} scop \acute{u} este de a da o privire exact \acute{a} , o informa \acute{t} ione sigur \acute{a} despre starea averii \acute{s} i despre

fasele, prin cari a trecut; pre cându în sensu mai restrînsu sub contabilitate înțelegem însemnarea cu planu în cărți a tuturor afacerilor, în urma cărora se nasce o schimbare în averea comerciantului, — dicu a comerciantului, de orece, vorbindu de contabilitate, lumea înțelege de comunu însemnarea, ce o pörtă comerciantu despre comerciulu seu. Știința contabilității este acea știință, care învătă pe comerciantu, industriașu, economu, etc. etc. cum se întroducă în registre diferitele afaceri, evenimente, cari advin în decursulu activității lor.

Fiecare contabilitate are douë părți: una științifică și altă tehnică.

Partea științifică este aceea, care arată modul, cum se nascu și cauzele îndeplinirii acțiunilor comerciale; ea cercetază și ștudiază diferitele împrejurări, cari produc o schimbare mai mare sau mai mică în averea comerciantului și-l învătă, cum se se compörte, ce atitudine se ia în astfelu de împrejurări, pentru a-și asigura câtu mai bine reușita și a fi feritu de perderi; de asemenea partea științifică este aceea, care învătă pe comerciantu, unde și cându se-și începă transacțiunile, dacă voiesce se ajungă la unu rezultat bun. Partea științifică a contabilității forméză cu unu cuvântu educațiunea comercială a comerciantului.

Din contră partea tehnică este aceea, care arată, cum se întroducă în cărți schimbările în avere produse prin acțiunea părții științifice a contabilității. Céstă din urmă forméză așa dicëndu partea mecanică, acțiunea fizică a comerciantului în contabilitate. Ambele aceste părți stau în strînsă legătură una cu alta și cu tôte acestea ne convîngem în fiecare zi, câtu de puținu este înțelésză acéstă legătura, chiar de unii ómeni competenți. A fi contabilu nu însemnă numai a sci întroduce, sau fic-ni permisă espresia — a sci mânji bine, rău în registre, ci unu contabilu în adevăratulu sensu alu cuvântului este acela, care scie

face combinațiunile necesare la încheierea de afaceri comerciale, care pe baza întregului de cunoștințe din Economia națională, Dreptu, Legislațiune vamală, Merceologie și Tehnologie etc. etc., pe baza raporturilor din diferitele piețe, va pute face aprópe cu siguranță totdeuna calcóli, cari sê-lu conducă la unú succesú bunú în întreprinderile sale. Tóte acestea sê potú dobândi numai în urma unui ștudiu teoreticú și a unei aplicațiuni practice într'unú timpú destulú de îndelungatú, căci spiritulú de combinațiune și de speculațiune, care forméză inima comerziului, suntu calitáțile principale, ce sê recerú imperiosú dela fiecare contabilú adevêratú. Decí e fórté greșitá părerea, care de altcum o împártășescú din nenorocire cei mai mulți, — că învățândú 5—8 luni unú copilú sau unú omú mai înaintatú în etate chiar a umplea cu cifre câteva decí de cóle de hártie de contabilitate — căci hártia e fórté rábdátóre — s'a făcutú mare contabilú și mâne-poimâne va deveni mare comerciantú! Unú astfelú de contabilú sê póte ușorú compara cu o calfá de zidarú, pe cândú adevêratulú contabilú este unú arhitectú. Prin acestú esemplu credú a ilustra fórté bine posiția unui contabilú în sensulú vulgarú. Nici-odată unú astfelú de individú nu póte fi sigurú de succesulú și de buna rêușitá a întreprinderii și unú comerciantú de felulú acesta va purcede numai orbecândú, dacá chiar ar poté exista în urma concurenței enorme din ziua de ađi! Nu astfelú de comercianți sê căutámú a ne forma, ci creândú adevêrați contabilí vorú deveni adevêrați comercianți, pe cari într'adevêrú ne putemú rêđima, cari de sigurú vorú poté promova bunástarea economicá a societáții nóstre de altcum destulú de miserabilá! — Acesta este scopulú școlólorú comerciale!! --

O întrebare fórté naturalá, care se împune orí căruia, care se înterészá numai puținú de activitatea comerciantului, este aceea: pentru ce pórtá comercian-

tulă registre? La această întrebare vom răspunde în modul următor: Comerciantul poartă registrele de aceea, pentru ca să fie în continuu în chiar cu starea averii lui; să știe dacă a câștigat sau a pierdut în întreprinderea sa după un restimp anumit; cui și cât trebuie să plătească; dela cine și cât are să pretindă; cât a încasat și cât a spesat; de unde și cum a cumpărat mărfurile sale; cui și cu cât le-a vândut; ce schimbare s'a produs în fiecare parte a averii sale; — în fine să poată da contul fiecui, care ar fi în drept să pretindă dela el să facă acesta. Contabilitatea trebuie cu drept cuvânt privită ca sufletul oricărui comerț. Planul, ordinea și scopul trebuie să domnească în afacerile comerciantului, pentru ca să fie aducătoare de câștig. Acel comerciant, care nu poartă registrele sale regulate, chiar de ar fi el atât de onest, totuși va simți îndată urmările rele ale neglijenței lui, pe de altă parte iarăși ridică asupra lui acea suspiciune, că voese să încerce să înșele pe creditorii săi. Chiar abstrăgându-se însă dela aceasta, legile comerciale ale tuturor țărilor obligă pe comerciant să poarte registre. Așa d. e. legea ungară în § 25 dice: „Orice comerciant este obligat să poarte registre legate, numerisate, foie de foie cu număr curent, timbrate și șnuruite, care se arăte pe deplin afacerile și starea averii sale; pe lângă aceasta însă îi stă în voie liberă să întrebuințeze orice mod de înregistrare și la aceasta să se folosească de orice limbă vie. Introducerile se fac la locurile, care au să fie de regulă umplute, fără a lăsa acune. Este oprit de a face illegibilul conținutul original al introducerii prin ștersuri sau într'alt mod, precum și a rade, sau a face astfel de schimbări după calitatea cărora se naște îndoială, dacă s'au făcut la introducerea sau trecerea în registre sau mai târziu.“ În § 30 legea dice următoarele: „Comerciantul este obligat să păstreze cărțile sale cel puțin în

decursu de 10 ani dela data, când s'a făcutu ultima trecere în ele. Totu aceeași trebue să facă elu și cu epistolele comerciale, cu inventarele și cu bilanțele". Paragrafulu 31 arată însemnătatea registrelorū în casuri de litigiū dîcîndu: „Cărtile purtate în regulă ale comersanților împrocolați la tribunalulū comersialū forméză o dovadă necompletă în casurile de litigiū iscate din afaceri comersiale, care dovadă însă se pôte întregi prin jurămîntu saū într'altu modū de adevîrire . . . și acéstă putere de dovadă o aū ele în decursu de 10 ani dela data ultimei treceri față de comersanți, pre când față de necomersanți numai în decursu de 2 ani . . ."; iar § 34 dîce: „ . . . Dacă presentațiunea cărților nu se îndeplinesce, la cererea partidei, conținutulū contestatū alū registrelorū se privesce ca și cum ar adeveri în contra partidei, ce nu a îndeplinitu presentațiunea". Acestea suntu dispozițiunile principale ale legii unguresci referitoare la registrele comersiale. Legile române precum și din cele mai multe state dispunū și numărulū cărților, ce trebue să aibă unū comersantū. Așa d. e. se dîce în codulū comersialū românū: „Fiecare comersantū este obligatū să aibă unū registru Jurnalū, care se presinte dî de dî datorile sale active și pasive, operațiunile comerciului sēu, negociațiunile sale, acceptațiunile saū îndosările de efecte și în generalū totū ce elū primesce și plătesce, sub ori-ce titlu arū fi, și care se enunțe, lună de lună, sumele întrebuintate la spesele casei sale; tôte acestea independentū de celelalte cărti usitate în comerciū, dar cari nu suntū îndispensabile. Elū este obligatū să păstreze epistolele și telegramele primite și să copieze într'unū registru epistolele și telegramele trimise. La acestea elū mai este obligatū să facă în fiecare anū, sub semnătură privată, unū inventarū alū efectelorū sale mobiliare și nemobiliare și alū datorilorū sale active și pasive și sē-lū copieze, anū de anū, într'unū registru specialū

destinată la acesta.“ Legea ungară însă pretinde păstrarea epistolilor și a inventarelor, dar nu cere registre speciale cu această destinațiune. Celelalte dispozițiuni sunt într-o aproape identice. Astfel este d. e. dispozițiunea, ca toate cărțile să fie numerisate, șnuruite, timbrate și visate de tribunalul comercială sau de altă instanță competentă. Din acestea putem foarte bine vedea ce importanță au registrele comerciale și ce rolă jăcă ele în agendele unui comerciant.

Am vădit că afacerea comercială este ună ce complexă foarte greu de definită. Fiecare afacere comercială are lipsă la îndeplinirea ei de 2 părți și anume: O parte dă, în acea credință, că mai curândă sau mai târziu își va recăpăta ceea ce a dată în contravalore și acesta este *creditorul*; cealaltă parte din contră primesce pe lângă acea promisiune din parte-i, că va reînăpoia creditorul, ce a primită dela el și acesta este *debitorul*.

Orice însemnare de contabilitate pleacă din aceste 2 puncte și anume în două feluri de direcțiuni: în ordine chronologică și după titluri. O parte din cele două, cari compună afacerea, trebuie să fie aproape tot deuna comerciantul respectiv, care face afacerea, sau dacă nu, el trebuie să aibă un interes sau dela una sau dela alta din partide, sau dela ambele deodată prin intervențiunea lui în afacere. — Mai bine însă se potrivește această afirmațiune pentru părțile de avere ale comerciantului respectiv, de orice în fiecare afacere este debitor sau creditor una din părțile sale de avere. Deci putem dice, că debitor sau creditor poate fi atât o persoană cât și un lucru. Persoana poate fi comerciantul însuși sau o persoană streină; lucrul poate fi o parte din averea comerciantului, sau o parte din averea unei persoane streine, care însă advine la încheierea afacerii.

În urma acestor discompuneri ale afacerii co-

merciale însemnările sau trecerile în registre au trebuit să ia o formă deosebită. Astfel în loc de a induce în registre în ordine chronologicalică una după altă toate posturile de Debit și de Credit, s'a adoptat un fel de sistemă, în urma căreia se separă toate posturile de Debit de cele de Credit. Acestă sistemă este sistemă de *Conturi* cu două părți separate sau cu două pagine, cari împreună formeză numai una, sau în stilul comercial un folio. Pe una din aceste părți sau pagină se scriu toate posturile de Debit și se usiteză spre acest scop de regulă partea stângă; iar pe cealaltă se scriu toate posturile de Credit, spre care scop servește partea dreaptă. — În contabilitate fiecărui amic de afaceri sau fiecărei părți de avere i se deschide un astfel de cont, în care se vor introduce toate schimbările produse în relațiunile acestor conturi, căci cont este numele, ce se dă acestor titluri suprapuse unei astfel de dispozițiuni de colone ca d. e.

<i>Dare (Debit)</i>			<i>G. Stanu, Branu.</i>			<i>Avere (Credit)</i>		
Data	Esplicare	Suma	Data	Esplicare	Suma	Data	Esplicare	Suma

NB.) Cuvintele *Dare* și *Avere* sunt nise prescurtări numai. Adevărații termeni sunt: *Deve dare* și *Deve avere*, din cari se poate ușor vedea relațiunea contului, adică: G. Stanu din Branu trebuie să dea, — este debitor, — sumele de pe partea stângă și trebuie să aibă, să primească — este creditor — pentru sumele de pe partea dreaptă.

În urma acestei dispozițiuni inducerea în registre devine foarte ușoră și controla foarte ușor de executată, căci prin simpla adăuune a sumelor din Dare și Avere și comparațiunea lor între olaltă putemă afla starea contului respectiv, dacă e debitoru sau creditoru.

Odată noțiunea de Debitoru și Creditoru bine înțelăsă, precum și dispozițiunea și însemnătatea diferitelor conturi bine știudiată, formarea contabilității se impune așa dicëndu aprópe de sine. Seimū că fiecare afacere comercială are unū debitoru și unū creditoru. Decī și inducerea în registre va trebui să se facă pe aséstă basă. Anume sau că se amintescū în registre, după cum și naturalū este — ambele părți adecă atâtū debitorulū câtū și creditorulū din afacerea respectivă, arētându-se în modū completū decursulū ei; sau — ceea ce numai mai târđiu s'a făcutū — indicându-se în registre numai o parte, debitorulū sau creditorulū afacerii respective, cu deosebită considerațiune la conturile personale.

Astfelū s'aū născutū 2 sisteme principale de contabilitate, deși în diferite timpuri și anume: *Contabilitatea duplă*: (Doppia; Doppia italiana; la Comptabilité en partie double; Doppelte Buchhaltung; kettős Könyvvitel) și *Contabilitatea simplă*: (Contabilità semplice; la Comptabilité en partie simple; einfache Buchführung; egyszerű Könyvvitel).

Tóte celelalte sisteme singuratice, cari s'aū încercatū în timpurile mai nouē și s'aū afirmatū ca sisteme nouē plécă saū din unulū saū din celălaltū sistemū amintite mai susū, saū în fine s'au compusū din ambelele aceste sisteme împreunate. Așa d. e. este sistemulū francesū, sistemulū lui Keyl, sistemulū americanū etc.

Numimū Contabilitate simplă acelu modū de Contabilitate, la care posturile să presintă numai odată întroduse în Maestru, din care registru afară de evidența relațiunilor de creditū, nu să póte nici de-

cum vedé mersulü afacerii saü modulü de escutare alü acestora.

Contabilitatea simplä ține în evidență starea de avere a comerciantului precum și relațiunile de decontü față de amicii săi de afaceri. Contabilitatea duplă din contră nu arată numai starea de avere și relațiunile de decontü ale comerciantului față de amicii săi de afaceri, ci totü deodată indică câștigulü saü paguba avută la totü felulü de afaceri, mai departe permite o inspecțiune ușorä asupra stării întregii afaceri și în fine controlözä apröpe de sine trecerea corectä în registre.

Töte aceste avantaje le avemü dela contabilitatea duplă prin aceea, că în Maestru se arată atâtü debitorulü câtü și creditorul fiecărei afaceri, așa încätü suma din Debitü a tuturorü conturilorü trebuie să fie egalä cu suma din Creditü a tuturorü conturilorü. La contabilitatea simplä se pöte afla starea averii numai prin inventarü și nu se pöte arëta esactü de unde provine profitulü saü perderea, ceea ce este unü mare desavantagiü, fiindü acësta îndispensabilü comerciantului conscientiosü, -- precänd prin contabilitatea duplă putemü constata crescerea saü scäderea averii în fiecare orä așa ȃicëndü. Este adevëratü că și în simpla amü puté purta conturi speciale pentru fiecare parte de avere, însă în astfelü de casü nu mai corëspunde condițiunii, ca ea să fie câtü mai simplä și mai scurtä, pentru ca să se pötä purta repede pe lângä celelalte ocupațiuni. Dopia din contră are cu totulü o altä misiune, adecä să arëte câtü mai repede, mai esactü și mai sigurü relațiunile de avere ale comerciantului färä a fi silitü să purcädä pe calea inventurării. La ajungerea acestui scopü tocmai este de lipsä să se pörte contü specialü despre fiecare parte de avere și anume despre töte acele părți, cari suferü schimbare în decursulü și prin transacțiunile comerciantului, în urmä cărora fiecare parte trebuie să devinä debitoré

saŭ creditore. Intre astfelŭ de împrejurări, precând în Contabilitatea simplă există aproape exclusivŭ conturŭ personale și se induce în Maestru, saŭ mai bine dŭsŭ Contocurentŭ saŭ Saldaconto, numai acele posturŭ, cari sună despre relațiunii de creditŭ, — fără a lua în considerare principiulŭ fundamentalŭ, ca fiecare creditorŭ se apară în registrele nôstre alătura cu debitorulŭ seŭ — pre atunci în Contabilitatea duplă fiecare postŭ din Maestru, fie personalŭ saŭ nepersonalŭ, își are și contrapostulŭ seŭ. În Contabilitatea simplă conturile diferite nu stau în nici o legătură unele cu altele și după inventurare se arată numai în generalŭ schimbările produse; în Contabilitatea duplă din contră conturile stau într'o strânsă legătură unele cu altele așa încâtŭ orŭ-ce schimbare produsă într'unulŭ are o influință și asupra celorlalte conturŭ, cari de sigurŭ nu vorŭ mai consuna, dacă nu se va efectua în tôte aceeași schimbare. Prin Contabilitatea simplă suntemŭ espuși așa dŭcândŭ în continuŭ hasardului și purcedemŭ pe pipăite fără a mai rezona, ceea ce este absolutŭ necunoscutŭ în Contabilitatea duplă, care se pôte aplica în cele mai încurcate afacerŭ și este singură, care în urma perfecțiunei ei oferă cea mai mare siguranță și controlă.

Atâtŭ Contabilitatea simplă câtŭ și cea duplă aŭ lipsă de diferite registre. Registrele principale se potŭ clasa în trei grupe principale și anume:

1. Cărți de Cassă, cari cuprindŭ în sine întrările și eșirile în banŭ curenți;

2. Prima Nota, Jurnalŭ și Conto-curentŭ, saŭ Maestruŭ din Contabilitatea simplă, cari servescŭ la arătarea datoriilorŭ și a pretensiunilorŭ; și

3. Acele registre, cari arată schimbările întemplate în celelalte părți de avere, numite *scontrii*.

Contabilitatea simplă are deosebită necesitate de 3 cărți, cari le putemŭ numi principale și anume: Prima-notă, Cassa și Maestruŭ, cari satisfacŭ pe de

plină condițiilor acestora. Afară de aceea simpla mai adopteză, după natura afacerilor, și nisce cărți auxiliare, scontrii, pentru diferitele părți de avere ca d. e. Scontro Mărfurilor, Scontro polițelor etc. Din toate aceste cărți reese însă, după cum am vădit deja, în mod necomplet și fără controlă sigură altă, decât esactitatea și sinceritatea comerciantului, starea averii lui, ne putându arăta fiecare parte de avere micșorarea sau creșterea, la care a fost supusă, din lipsa de conturi speciale. Nu totu astfelu stă lucrul în Contabilitatea dublă, care prin conturi ține în evidență fiecare parte de avere pe lângă o controlă foarte rigurosă. Pe lângă cărțile amintite are lipsă „Doppia“ încă de unu Jurnalul, în care se adună la finea fiecării luni toate posturile din Cassă și *Prima-Nota* și se induce în resumat în Maestrul din simpla. Precându în Maestrul simplei figurază numai conturi de persoane, în Doppia, pe lângă esistența lor în resumat în Maestru, se mai pörtă unu registru separat pentru conturile personale, câtu se pöte de detaliat, care se numesce „Salda-Conti“ sau „Contocurentu.“ — Ce se atinge de scontrii, ei încă sunt în număr cu multu mai mare ca în simpla.

Așa d. e. vomu purta în „Doppia“ unu registru alu *Factorilor* întrate; unulu alu *Factorilor* eșite; unu registru alu *Rimesselor*; unu altu registru alu *Tratelor*; unu registru de „*Strazză*“ etc. etc. ceea ce încă depinde dela natura și estensiunea afacerii.

Pentru a ne face o idee mai completă despre asemnarea și diferența între contabilitate simplă și contabilitate dublă, voiu aminti câteva casuri practice, pe cari le voiu trece în registrele respective ale acestor două sisteme pe baza principiilor espuse. Așa d. e.: Presupunem că cumpărăm dela G. Stanu din Branu marfă de fl. 500, și o plătim cu bani gata.

După contabilitatea simplă, de örece nu s'a născut nici o relațiune de creditu din această transac-

țiune și nu există principiul înregistrării duple după Debitor și Creditor, acestu postu se va trece puru și simplu în registrulu de Cassă pe partea de credit, de órece Cassa, dându bani pentru marfa, devine creditore, iar pe de altă parte marfa debitore ne avându nici unu contu, care se o represinte. Postulu va fi deci următorulu :

<i>Debitu</i>		<i>Cassa</i>		<i>Cassa</i>		<i>Creditu</i>	
				Maiu	30	Pr. marfă etc.	fl. 500

Dacă avem și unu registru ca Scontro mărfurilor, atunci neapăratu vomu trece în acelu registru secundaru marfa cumpărată. Contulu lui G. Stanu din Branu însa va rămâne cu totul neatinsu.

După „Doppia” acestu postu liareu (totulu o altă formă: Nici după acestu sistem nu vomu aminti contulu lui G. Stanu, ca unul, care dându și-a primitu imediatu echivalentulu, confundându-se astfelu calitatea de Debitor și Creditor alu aceleasi sume în persóna lui.

Deórece însa în Doppia fiecare postu de Debitu trebuie se-și aibă și contra-postulu seu de Creditu, iar pe de altă parte fiecare parte de avere își are contulu seu specialu și aceste conturi se personifică. acestu postu se va trece mai întâiu prin Cassă, iar la finea lunii prin Jurnalulu în Maestru, care cuprinde totu felulu de conturi de persóne și de lucruri, iar nu numai de persóne ca în simpla. Deci vomu avé:

<i>Cassa</i>			<i>Creditu</i>	
Maiu	30	Pr. Contulu Marfă, marfa cumpărată dela G. Stanu	fl.	500

În 31 Maiu acestu postu va fi trecutü împreună cu altele în Jurnalü, de unde apoi va fi indusü în Maestru în modulü următorü:

Jurnalü

Contulü Marfä

la Contulü Cassa,

pentru marfa cumpëratä dela G. Stanü . fl. 500. —

Maestru

Contulü Cassa

Creditü

Maiü	31	Pr. Contulü Marfä, marfa cumpëratä etc.	fl.	500	—
------	----	---	-----	-----	---

Debitü

Contulü Marfä

Maiü	31	La Contulü Cassa, marfa cumpëratä etc.	fl.	500	—
------	----	--	-----	-----	---

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NB. Din lipsa de spațiu amü făcutü numai o parte de Debitü sau de Creditü a Conturilorü respective.

Din aceste cãrți putemü vedé esactü diferința între unü sistemü și celälaltü. Së înțelege, că în Doppia acestü postü va fi fostü trecutü mai întâi în registrele auxiliare ca Strazza și Facturierulü de întrare.

Altü esemplu: Cumpëramü pe Creditü dela G. Stanü din Branü marfä de fl. 500.— Acestü postü după simpla, ca afacere de Creditü, se va trece prin Prima-Nota sau Memorialü în Maestru și va fi:

Prima-Nota

G. Stanü din Branü

Creditü

pr. marfa cumpëratä pe Creditü . . . fl. 500.—
de unde se va induce în Maestru ca registrulü tutu-
rorü conturilorü personale:

Maestru

<i>G. Stanu din Branu</i>			<i>Creditu</i>		
Maiu	30	Pentru factura sa a diferite marfuri	fl.	500	—

bine intelesu fiindu marfa deja introdusa in registrulu Magasinulu, daca exista. Alte insemnari nu se mai facu dupa simpla.

Dupa Doppia acestu postu trecutü deja in registrele secundare, se va introduce in Prima-Nota sau Memorialu si Salda-Conti, er la finea lunii prin Jurnalü in Maestru. Postulu acesta in Prima-Nota va ave urmatoarea forma:

BCU Cluj / Centru de Cercetare si Bibliotecă Cluj

Prima Nota

Contulu Marfa
la Contulu G. Stanu din Branu,
 pentru factura sa de diferite marfuri . . . fl. 500.—

De aci se va introduce in Salda Conti:

<i>G. Stanu din Branu</i>			<i>Creditu</i>		
Maiu	30	Pr. factura sa diverse	fl.	500	—

La finea lunii vomu ave in Jurnalü urmatorulu postu luatü din Prima-Nota:

Contulu Marfa
la G. Stanu din Branu,
 pr. marfa cumparata factura Nro. . . . fl. 500.—

iar de aci vomu trece in Maestru:

<i>G. Stanū din Branū</i>			<i>Creditū.</i>	
Maiū	31	Pr. Contulū Marfū, fact. Nro. . .	fl.	500

și

<i>Debitū</i>		<i>Contulū Marfa</i>		
Maiū	31	La G. Stanū, Branū, pr. diferite fact. Nr. . .	fl.	500

Din cele espuse în exemplele arătate — neputându da mai multe în cadrulū acesteī teme — putem vedē chiarū, care este punctulū de mânecare alū unui sistemū și alū celuilaltū. În casulū întâi Cassa devine creditōre prin aceea că a datū banii pentru marfā, iarū marfa, respective Contulū marfā, devine debitorū primindū marfa.

În simpla ne multāmimū cu simpla notare în registrulū Cassa a relațiunii de creditū, eșindū banii, fără ori-care altā înseinnare. În Doppia dincontrā vedemū că sē aratā atātū debitorulū câtū și creditorulū afaceriī, deși nu este nici unulū contū personalū.

Casulū alū doilea, fiindū afacere pe creditū la care intervine unū contū personalū, s'a trecutū în Maestru și Prima-Nota, darū totū numai în modū simplu, arētându-sē numai persōna Creditorū.

Dupā Doppia amū vēdūtū însă că s'a indicatū și Creditorulū și Debitorulū atātū în Prima-Nota, câtū și în Jurnalū și Maestru pe lângā Salda Conti și altele, ca registre secundare. Din acēsta resultā așadarā principiulū arētatū mai la începutū că suma posturilorū din Debitū trebuie sē fie egalā cu suma posturilorū din Creditū în Maestru din Doppia. Cātū pentru evidentā și controlā exemplele de mai susū credū a fi fostū de ajunsū pentru a ne face o idee, care din aceste 2 sisteme le oferā în mai mare gradū saū chiarū exclusivū.

Spre a elucida mai bine aserțiunea, că în contabilitatea simplă nu scimū, de unde amū profitatū și câtū, adaugū încă casulū următorū: Vindemū marfa cumpărată lui A. Ioanū, loco, cu 600 fl. — banī gata.

După simpla acestū postū sē trece numai prin registrulū Cassa în modulū următorū:

<i>Debitū</i>		<i>Cassa</i>	
Maiu	30	Pr. marfa vëndută lui A. Ioanū, loco	fl. 600 —

de unde nu sē vede nici ce marfă, presupunēndū că avemū mai multe feluri, nici câtū amū câștigatū după prețulū de cumpărare. Vedemū însă în Cassă, — comparāndu-o cu postulū primū — la întrare fl. 600, — iar la eșire numai fl. 500, — deci unū plusū în Cassă de fl. 100. — Advenindū acesta de mai multe ori nu vomū putē nici decum sci în genere de unde provine acestū plusū, căci altū contū de evidență nu avemū și la finea anului vedemū că amū câștigatū sau amū perdutū comparāndū banii eșiți cu cei întrați, și suma Debitorilorū cu suma Creditorilorū, sau cu alte cuvinte făcēndū inventariulū. Cassa singurā va avē forma:

<i>Debitū</i>		<i>Cassa</i>		<i>Cassa</i>		<i>Creditū</i>	
Maiu	30	Pr. marfa vënd.	fl. 600 —	Maiu	30	Pr. marfă cump.	fl. 500 —
				"	31	" Saldo	" 100 —
			fl. 600 —				fl. 600 —
Iunie	1	Pr. saldū nou	fl. 100 —				

care Saldū arată unū câștigū de fl. 100, — fără a sci de unde, cândū avemū mai multe posturi, cum amū mai đisū.

După Doppia vomū trece în registre în modulū următorū: Cassa, care primesce paralele devine Debi-

La finea lunii, acestu post va fi trecutü din Cassä în Jurnalü:

Contulü Cassa
la Contulü Marfä,
 pentru marfa vëndutä lui A. Ioanü, loco fl. 600.—
 și de aci în Maestru:

<i>Debitü</i>		<i>Contulü Cassa</i>	
Maiü	31	<i>La Cto. Marfä,</i> marfa vënd. A. Ioanü, loco fl.	600 —

și

		<i>Contulü Marfä</i>	<i>Creditü</i>
Maiü	31	<i>Pr. Cto. Cassa,</i> marfa vënd. l. A. Ioanü, loco fl.	600 —

Aducëndü acum și aci în legäturä acestü postü cu postulü casului primü și läsändü afarä töte celelalte registre secundare, cari vorü cuprinde notițe referitöre la elü, aceste douë conturi vorü presenta în Maestru forma urmätöre:

<i>Debitu</i>		<i>Contul</i>		<i>Cassa</i>		<i>Creditu</i>	
Maiu	30	<i>La Cto Marfa</i> , marfa vënd. A. Ioanü fl.	60	Maiu	31	<i>Pr. Cto Marfa</i> , marfa cump. etc. fl.	600
			fl. 600			<i>Bilanü</i> , Saldo	100
							600
Iunie	1	<i>La Bilanü</i> , Saldo	100				

<i>Debitu</i>		<i>Contul</i>		<i>Contul</i>		<i>Debitu</i>	
Maiu	31	<i>La Cto Cassa</i> , marfa cump. etc. fl.	500	Maiu	31	<i>Pr. Cto Cassa</i> , marfa vënd. l. A. Ioanü fl.	600
		<i>La Cto Profitü & Perdere</i> Sald	100				
			fl. 600				600
				Iunie	1	<i>Pr. Cto Profitü & Perdere</i> Saldo fl.	100

NB. Aci am presupusü și unele posturi de redeschidere ale cãrtilorü.

Pe lângă acestea în Maestru vomă avé conturile Bilanțu și Profitu & Perdere, prin cari se voru salda aceste două conturi. Vedemă, că contulū Bilanțu, care represintă persóna comersantulū primindū florini 100, — devine Debitorū, iar contulū Profitu & Perdere dândū devine Creditorū, ceea ce dă nascere încă la posturile următóre de Jurnalū și Maestru:

Jurnalū:

Contulū Bilanțu
la Contulū Cassa,
 pr. Saldo în bani gata fl. 100—
 și

Contulū Marfă
la Cto Profitu & Perdere
 pr. câștigulū curatū avutū la marfă . fl. 100—

Maestru:

Debitū		Cto. Bilanțu		
Maiū	31	La Cto Cassa, pr. Saldo în bani	fl. 100	—
		Cto. Profitu & Perdere	Creditū	
Maiū	31	Pr. Cto Marfă, câștigū avutū la marfă	fl. 100	—

iar pentru a încheia aceste 2 conturi se nasce unū nouū postū în Jurnalū*):

Cto Profitu & Perdere
la Cto Bilanțu,

pentru balansarea conturilorū fl. 100—
 dela care Maestruū va fi:

*) Nota: In praxa comercială nu se trece acestū postū prin Jurnalū în Maestru tocmai în modulū arătātū, ci mai advine încă unū contū auxiliārū și anume Contulū capitalū, la care se trece profitulū saū se scade perderea și prin care se balansēză Cto. Bilanțu întocmai. Pentru scurtime însă l'amū lāsātū aci afară, ceea ce nu alterēză intru nimica mer-sulū și rezultatulū contabilitățil.

<i>Debitu</i>		<i>Cto. Bilanțu</i>		<i>Creditu</i>	
Maiu	31	<i>La Cto Cassa, saldo in bani fl.</i>	100	Maiu	31
				<i>Pr. Cto Profitu & Perdere pr. balans. fl.</i>	100

<i>Debitu</i>		<i>Cto. Profitu & Perdere</i>		<i>Creditu</i>	
Maiu	31	<i>La Cto Bilanțu, pr. balansare fl.</i>	100	Maiu	31
				<i>Pr. Cto Marfa, câștigu avutu fl.</i>	100

Din acestea cred, că reese destul de chiar, ce mare diferență există între un sistem și celălalt, precum și în ceea ce privește controla riguroasă și chiaritatea împreună cu marea siguranță, cu care purcedem. Din contul marfă reese numai decât suma de fl. 100 — ca câștig, care se manifestă la Cassă în plus, de unde rezultă evident, că este câștig, fiind suma din Eșire mai mare ca cea din Intrare la contul Marfă. — De asemenea vedem, cu câtă esactitate purcedem la încheiere după Doppia, toate conturile stând în strânsă legătură unul cu altul prin relațiile de Debit și Credit.

Acestea sunt pe scurt cele 2 sisteme principale de Contabilitate și caracteristica lor. Din acestea însă s'au format, cum am mai spus, diferite alte sisteme, cari însă în realitate sunt numai nise nuanțe și variațiuni din unul sau celălalt, sau apoi din ambele aceste sisteme.

Așa d. e. avem *sistemul francez*, care este o prescurtare a Doppiei italiene prin aceea, că nu există Jurnalul lunar, care s'ar putea mai bine numi „Mensual”, ci numai Prima-Nota Jurnal, în care se introduc și de și și post de post toate afacerile după principiul Doppiei, de unde apoi se trece în Maestru fiecare post specificat. Celelalte înregistrări sunt tocmai ca la Doppia italiană. Nu voi intra mai în detalii nici în caracterizarea acestui sistem precum și a celor următoare.

Există un sistem numit *sistemul lui Keyl*, care este Doppia italiană modificată într'aceea, că Cassa și Prima-Nota sunt contopite într'un singur registru cu trei colone sau chiar cu patru colone, dintre cari două servesc pentru afacerile de bani curenți, iar celelalte pentru posturile de Prima-Nota. Procedura de trecere este totuși cea dublă.

Mai avem un sistem numit *american*, în care se contopesc Prima-Nota cu Maestrul într'un singur registru

Procedura este înregistrarea dublă după metoda franceză, care se aplică de multe ori și la metoda lui Keyl.

Ară fi superfluu să amintescū tóte variațiunile, ce s'aũ făcutū pe acestū terenū, căci, după cum vedemū, la momentū ne putemū forma o combinațiune, care amū puté-o numi sistemū nouū. — Cele amintite suntū însă sistemele principale, luate în genere, cari se întrebuintéză de lumea comercială.

Intrebuintarea unuia din aceste sisteme de preferință înaintea celui altū depinde dela o mulțime de împrejurări. Așa d. e. contabilitatea simplă se întrebuintéză cu succesū în tóte afacerile de puțină importanță, ca d. e. pe la băcănii, cari lucră cu o mulțime de articole, pe la alte feluri de comerciū în detail, în industria mică, cu unū cuvântū preste totū unde nu se recere o controlă mare și unde comerșantulū este atâtū de ocupatū încatū maxima „time is money“ trebuie mai multū aplicată ca preste totū. De asemenea va fi aplicată simpla la astfelū de afaceri, unde nu se póte finé unū contabilū separatū din cauza neimportantiī comerșiantulū, iarū șefulū, ocupatū cu totulū cu afacerile sale, se mulțamesce numai a însemna repede și pe scurtū casurile diferite. Preste totū însă contabilitatea simplă este unū sistemū neperfectū și nu dă nici odată o idee esactă despre mersulū afaceriī în diferitele ei părți, așa încatū de cele mai multe ori chiarū după inventurare nu putemū afla cauza adevărată a spoririī saũ a scăderiī averiī nóstre. Prin contabilitatea simplă purcede comerșantulū totdeuna fără compasū bine simțitorū, căci cu dreptū cuvântū putemū numi contabilitatea compasulū comerșiantulū. Din contră cu o contabilitate bine regulată comerșantulū póte opera cu siguranță matematică fără a se îngriji, că va da preste peripețiī, cari se-I nimicéseă succesulū. Scurtū: prin contabilitatea simplă sacrificămū siguranța scurțimū, căci, în ceea

ce privesce simplitatea, nu este cu multă mai puțină în simpla decât în Doppia.

Nu totu astfelu stă lucrul cu Contabilitatea duplă, care este modulul celu mai siguru și mai eficace pentru a ne da sémă momentanu de acțiunile nóstre comerciale și încă cu cea mai deplină siguranță. Doppia se va aplica cu deplinu succesu în afacerile cele mai simple, dar cu atâtu mai multu în afacerile cele mai lățite.

Așa d. e. comerciulū en gros, afacerile de bancă, industria mare etc etc, își ajungū scopulū numai și numai prin contabilitatea în partidă duplă.

Nu ne putemū închipui o fabrică d. e., care se pótă avé o administrație regulată și se pótă funcționa cu siguranță pe lângă contabilitatea simplă, care nu va fi niciodată în stare a pune în evidență rezultatele obținute prin fabricațiune. De asemenea esistența și mersulū regulatū alū întreprinderilorū mari societare suntū garantate numai prin sistemulū de înregistrare duplu. Precândū contabilitatea simplă este numai unū începutū de ordine, care lasă în nesiguranță; contabilitatea duplă este ordinea perfectă, care conduce la siguranță.

Deci în scurtū orī-ce comersantū, care ține la acestū principiu și nu voesce a se espune hasardulū, va adopta contabilitatea duplă. Fiindū simpla fără controlă, prin înregistrare cere dela omulū, care pótă registrele după acéstă metodă, cea mai mare și cea mai seriósă atențiune împreună totdeodată cu încordare continuă. Se presupunemū că amū uita se trecemū din Prima-Nota unū postū în Maestru, care va fi mijloculū de a sci că există o eróre?

Nici unulū! Acesta este unū tristū adevēru, darū care trebuie recunoscutū, că putemū face o eróre în simpla, fără a o mai regăsi. Nu totu astfelu stă lucrulū în contabilitatea duplă, care se controléză neîntreruptū prin sine însași. Și dacă în faptă simpla n'arū presenta acelu defectū, care sperie de sigurū

pe orî-ce comersantû conscientiosû, și gelosû de a-și cunósce exactû posițiunea sa, nu numai față de amicii de afaceri, ci în genere în tóte părțile averii, nu mai încape nici o îndoélă, că s'ar aplica preste totû, căci scurțimea și simplitatea i-ar da preferință înaintea tuturorû celorlalte sisteme de contabilitate comerciale. Dar tocmai pericolulû de a face erori, risiculû uitărilorû este atâtû de mare, atâtû de periculosû, atâtû de gravû. încâtû acéstă metodă își perde pe di ce merge partisanii ei, cari, disgustați de puțina siguranță, ce ea oferă, își iaû refugiulû la contabilitatea duplă. Acéstă este și trebuie se fie tendința naturală a orî-cărui comersantû, care voesce a progresa cu spiritulû timpului. La noi încă se observă din ce în ce mai multû înlocuirea contabilității simple prin cea duplă și cu deosebire în case comerciale, unde se află și altû personalû auxiliarû, permițându „Dupla“ o purtare a registrelorû diferite de diferite persoane. În școlele comerciale, după cum mi se pare mie, ar trebui să se pună mai puținû pondû pe învățarea contabilității simple și mai multû pe cea duplă. Ba chiarû ași crede eû mai consultû a se trata simpla numai în anulû din urmă între diferitele alte sisteme, pe de o parte pentru a da elevului ocașune de a se familiarisa câtû se pôte cu noțiunea de Debitorû și de Creditorû în diferitele afaceri, iar pe de altă parte prin acéstă i-amû da o importanță mai neînsemnată, cu dreptû cuvântû meritată și prin acéstă i-amû mai restrînge întrebuintarea. Dar chiarû din punctû de vedere alû înțelegerii acestui sistemû, desulû de necompletû, credû eû mai consultû a se preda la urmă, ca sistemû secundarû, căci numai atunci este elevulû în stare de a înțelege bine diferența și esența lui, pe basa cunoscînțelorû generale de contabilitate. Decî în acéstă privință nu mi se pare desulû de corectă prescripțiunea de a începe studiulû contabilității prin contabilitatea simplă.

Înainte de a încheia îmi permită a mai aborda odată scopul contabilității și însemnătatea persoanelor, cari se ocupă cu ea. Din cele espuse reese de nou întrebarea: Ce este contabilitatea? Ea nu este altă ceva decât „istoria“ operațiunilor de comerț ale unui comerciant. Scopul comerciantului, scriind această istorie este ca și acela al orî cărui istoric: „De a-și aduce aminte „de trecut; „de a cunoște prezentul“; și în fine de „a prevedé viitorul, pe câtă îi este cu putință.“ — Spre scopul acesta s’au creat ordinii, metode, dispozițiuni, pentru a clasa aceste notițe într’unu mod clar și precis și cari ne permită de a trage un folos însemnat cu mare ușurință în scopul de mai sus. Din cele duse decurge naturală acestă adevăr: că orî-ce om, care va fi făcut, sau va fi vădit făcându-se operațiuni de comerț, care le va fi înțeles mecanismul și va fi pătuns de întreg, va pute cu ușurință și nu în timp îndelungat — studiind cu serioșitate — să ajungă a posedă perfectă toate metodele de contabilitate și se-și dobândescă numele de purtător de registre.

Acesta este un titlu destul de modest, dar care a fost purtat de: Necker, de Laffitte și de mulți alții, cari mai târziu au fost cei dintâi între concetățenii lor prin bogății, prin sagacitate și prin esactitate, păstrându calea dreptă către onore, prima virtute pentru orî-ce om, care voesce să reușescă în afacerile comerciale. S’ar înșela însă foarte tare aceia, cari fără nici o cunoștință de comerț, de diferitele usanțe ale lui, de operațiuni, ar crede să se facă purtător de registre cetind vre-un tractat asupra acestei materii, asupra cărui punct îmi permită a atrage atențiunea celor mai mulți dintre ómenii noștri, cari au îmbrățișat cariera comercială, sau cari voesc să o îmbrățișeze. Fărte adeseori se confundă Contabilitatea cu Purtarea registrelor. Contabilitatea este știința calculului aplicată la afacerile vieții. Când

proiectămă d. e. o operațiune, facemă contabilitate calculândă rezultatele ei, luândă în considerațiune diferite resurse, de cari dispunemă și pe cari le pretinde acea afacere, timpulă câtă trebuie să dureze etc. etc. Ori ce capă de familie trebuie să posedă această știință. Mai multă se impune această știință însă șefului unei case comerciale, căci ea este știința esențială a aceluia, care concepe, esecută, sau face, să se esecute o acțiune óbreare. Purtarea de registre din contră este numai o metodă, o artă. care are numai scopulă de a țină ună contă scrisă despre operațiunile făcute, pentru a le păstra suzenirea, și pentru a servi ca basă șefului comerțului pentru combinațiunile nouă, ce va voi să proiecteze. Contabilulă în sensulă adevăratulă ală cuvântului, trebuie să fie deodată administratoră, economistă și financieră. Purtătorulă de registre pôte fi numai ună omă de ordine, de clasare. Primulă va avé imaginațiunea, care inventeză mijlócele și judecata, care le face să fie bine alese și bine întrebuintate; al doilea pôte să aibă numai spiritulă de analiză, care îlă va face să înțelégă bine rolulă fiecărui contă în tóte operațiunile, ce va avé să trecă în registre. Cu ună cuvântă: unulă va fi omulă de acțiune, de întreprindere, iar celălaltă istoriculă fapteloră lui. Dar de óre-ce tóte cunoscințele omenesci să atingă și întră una într'alta, fiecare contabilă va fi puțină Purtătoră de registre și fiecare Purtătoră de registre va fi puțină și Contabilă. De óre-ce însă este recunoscută, că pentru a fi într'adeveră bună purtătoră de registre, adecă pentru a fi altceva decâtă o mașină, care creditéză și debitéză, să recere a cunósce câtă mai multă contabilitate, nu să pôte din destulă recomanda studiulă câtă mai aprofundată ală tuturoră objecteloră teoretice recomandate în planurile de învățământă ale tuturoră școleră comerciale, asupra căruia îmi permită a atrage și atențiunea lectorului în ceea ce privesce școlă. noastră comercială.

Incă o considerațiune finală economică. Pentru a compara împreună, în ceea ce privește valoarea, diferitele sorte de capitale, trebuie să întrebuițăm un numitor comun, care este de regulă moneda. Ori-ce contabilitate este prin urmare basată pe ipoteza, că moneda posedă o valoare fixă. Cu toate acestea însă se știe, că valoarea monedei este supusă la variațiuni ca și a celorlalte mărfuri. Contabilitatea nu face, să reeșă aceste schimbări de valoare, cari se pot neglija în timp ordinăru, dar cari câte odată cupetă o mare importanță. O scădere în valoare a monedei: d. e. s'ar traduce, de cele mai multe ori în contabilitate, printr'o aparință de câștiguri superioare beneficiilor reale și o urcare a valorii banilor printr'o aparință de pierdere. Intr'unu casu câtu și în celălalt, cari potu adveni numai în epoce destulă de îndelungate, întreprindetorul pôte rectifica cu puțină studiū și reflecșiune și fără mare greutate rezultatele eronate, ce le presintă contabilitatea și acēsta la faceerea Inventarului. Acēsta este cu deosebire pentru comparațiunea între Contabilități vechi cu rezultatele lor și între cele din ziua de azi.

Brașovă, Iuniu 1887.

Arseniū Vlaicu,
licențiatu în sciințele comerciale

I.

Personalul didactic.

A) La gimnasiu.

1) **Stefan** **Iosif**, Directoru și profesorū g. ordin. def., a propusū limba latină în cl. VIII. g. cu 5 ore; limba elenică în cl. VI. g. cu 4 ore; logica în cl. VII. cu 2 ore; 11 ore pe săptămână; funcționează ca profesorū de 29 ani.

2*) **Dr. Nicolau Popu**, Conrectorū și profesorū g. ord. def., a propusū în sem. II-lea limba germană în clasele V. și VI. g. cu 4 ore; și I. și III. com. cu 6 ore = 10 ore pe săptămână; funcționează de 21 ani.

3) **Iosif** **Fericeanu**, preotū, catechetū și profesorū g. ord. def., a propusū religiunea în cl. I—VIII. g. cu 16 ore; esortatiuni tot a două Duminecă și Sărbătore cu 2 ore = 18 ore pe săptămână; funcționează de 25 ani.

4) **Dr. V. Glodariu**, profesorū ord. def., a propusū psihologia în cl. VIII. 2 ore, limba elenică în cl. V. 4 ore, limba germană în cl. IV. g. 2 ore, istoria în cl. V. și VI. câte 3 ore = 6 ore; limba română în cl. III. g. 3 ore; laolaltă 17 ore pe sept. anii de funcțiune 24.

5) **Ioan** **Popea**, profesorū gimn. ordin. def., a propusū limba română în cl. VIII., VII., VI. câte 2 ore = 6, limba latină în cl. III. g. 6 ore și germană în cl. III. și II. g. 4 ore; laolaltă 16 ore pe sept. anii de funcțiune 22.

6) **Panteleimon Dima**, profesorū gimn. ordin. defin., a propusū matematica în cl. VIII. 2 ore, VII. 3 ore, în clasa

*) Congediată în semestrulū 1. din cauza de morbu s'a suplinitū prin prof. P. Budiū, N. Pilția, Dr. V. Glodariū, Ars. Vlaicu și George Bărsanū.

I. g. limba germână 2 ore, limba latină 6 ore, limba română 2 ore, aritm. 3 ore, la olaltă 18 ore pe săptămână. Anii de funcțiune 21.

7) **Ipolită Ilasieviciu**, profesoră gimn. ord. defn., a propusă geologia în cl. VIII. 1 oră, istoria naturală în cl. VI. g. V. g., II. g., câte 2 ore = 6; în cl. IV. g. 3 ore; geografia în cl. I. și II. 6 ore; și a suplinită: Gimnastica 4 ore, la olaltă 20. Anii de funcțiune 18.

8) **Lazară Nastasi**, profesoră gimn. ord. def., a propusă fizica în cl. VIII. și VII. câte 4 ore = 8; matematica în cl. VI., V., IV. g. câte 4 = 12; laolaltă 20 ore; suplinesece gimnastica 4 ore pe sept. Anii de funcțiune 16.

9) **Nicolaă Pilția**, prof. gimn. ord. def., a propusă latina în clasa IV. cu 5 ore, în clasa V. g. cu 5 ore, în clasa VII. cu 5 ore; Germâna în clasa VII. câte 2 ore, în clasa IV. r. cu 2 ore, laolaltă 19 ore; apoi a suplinită în clasa VIII. g. clasa II. com. limba germână, româna și germâna în clasa V. de fete cu 9 ore. Anii de funcțiune 9.

10) **Paulă Budi**, profesoră gimn. ord. def., a propusă limba elenică în cl. VIII. și VII. câte 4 ore = 8 ore, limba maghiară în cl. VIII. g. 3 ore, limba latină în cl. VI. g. 5 ore; limba maghiară în cl. I. g. 2 ore, laolaltă 18 ore pe săptămână; anii de funcțiune 7.

11) **Dionisie Făgărășanu**, profesoră gimn. provisoriu, a propusă aritmetica în cl. II. și III. gimn. câte 3 ore = 6 ore; geometria în cl. III. și IV. g. câte 2 ore = 4 ore; limba maghiară în cl. V. și VI. g. câte 3 ore, în cl. I. reală 2 ore = 8 ore; geografia în cl. I. reală 2 ore; laolaltă 20 ore pe săptămână; anii de funcțiune 3.

12) **Silvestru Moldovanu**, prof. gimn. prov., a propusă limba maghiară în cl. II. III. IV. și VII. gimn. câte 3 ore; geografia în cl. III. gimn. 2 ore și istoria în cl. III. și a IV. gimn. câte 3 ore; suma orelor 20; anii de funcțiune 2.

B) La școla comercială și reală.

1) **Bartolomeu Baiulescu**, parochă, catechetă provisoriu, a propusă religiunea în cl. I—IV. r. cu câte 2 ore = 8,

în cl. I—III. com. cu 5 ore; în cl. V. de fete cu 2 ore, suma orelor pe sept. 15; a esortatū totū a două Duminecă și sərbătore cu 2 ore. Anii de funcțiune 20.

2) **Iosifū Maximū**, profesorū la șcōla reală și com. ord. definitivū, a propusū geometria și desemnulū geometricū în cl. I—IV. reală cu 10 ore; în cl. I. g. cu 3 ore, fisica în cl. IV. r. cu 2 ore; II. g. geom. 3 ore; a suplinitū aritm. și fisica în cl. V de fete câte 2 ore = 4; laolaltă 22 ore pre săptămână. Anii de funcțiune 18.

3) **Iónū Scurtu**, profesorū la șcōla com. și reală ordinariū definitivū, a propusū istoria în cl. III. com. și II. reală câte 2 ore = 4; geografia în cl. II. com. și III. r. câte 2 ore = 4, româna în cl. I. și II. r. 5 ore; germâna în cl. I. și II. r. 6 ore; laolaltă 19 ore; anii de funcțiune 17.

4) **Dr. Iónū Bozocanu**. profesorū la șcōla comercială și reală ordin. definitivū, a propusū matematica în cl. I. com. 3 ore, în cl. II. c. 3 ore, în cl. III. c. 1 oră = 7 ore; aritmetica în cl. IV. r. 3 ore, a III. r. 3 ore, a II. r. 3 ore = 9; limba francesă în cl. II. com. 2 ore; a suplinitū limba magiară în cl. V. de fete cu 2 ore; suma orelorū pe săptămână 20. Anii de funcțiune 13 $\frac{1}{2}$.

5) **Artemiu Feneșeanū**. profesorū la șcōla comercială și reală ord. definitivū, a propusū limba magiară în cl. I, II, III. com. câte 3 ore = 9 ore; în cl. II, III, IV, r. cu 9 ore; suma orelorū pe săptămână 18. Anii de funcțiune 13.

6) **George Chelariū**, profesorū la șcōla comercială și reală ord. definitivū, a propusū istoria naturală în cl. I. r. cu 2 ore, istoria natur. în cl. II. r. cu 2 ore; fisica în cl. III. r. cu 4 ore; aritmetica în cl. I. r. cu 4 ore; germana în cl. IV. r. cu 2 ore; geografia în cl. II. r. cu 2 ore; fisica în cl. I. com. cu 2 ore; suma orelorū pe săptămână 18; anii de funcțiune 7.

7) **Iónū Socaciu**, profesorū la șcōla comercială și reală ordinariū definitivū, a propusū economia națională și legea com. în cl. III. com. cu 5 ore; economia națională în cl. II. com. cu 2 ore; dreptulū cambialū și corēspondința comercială în cl. II. c. cu 4 ore; istoria în cl. III. r. cu 2, în cl. IV. r.

cu 3 ore; geografia în cl. IV. r. cu 2 ore; sura orelorū pe săptămână 18; anii de funcțiune 6.

8) **Andreiū Bârseanu**, profesorū la școla com. ord. defn. a propusū istoria în cl. I. com. 2 ore, româna în cl. III. com. 2 ore, limba latină în cl. II. gimn. 5 ore, româna în cl. II. g. 3 ore, în cl. V. gimn. 2 ore = 5 ore, istoria în cl. VII. și VIII. g. câte 3 ore = 6 ore; laolaltă 20 ore pe săpt.; a suplinitū istoria și francesă în cl. V. de fete 4 ore, suma orelorū = 24; anii de funcțiune 6.

9) **Iónū C. Panțu**, profesorū la școla comercială ordinarū definitivū, a propusū limba română în cl. I. și II. com. cu câte 2 ore; comptabilitatea în cl. II. c. cu 3, în cl. III. com. cu 5 ore; aritmetica com. în cl. II. com. cu 3 ore; în cl. III. com. cu 3 ore; suma orelorū pe săptămână 18; anii de funcțiune 5.

10) **Arseniū Vlaicu**, lic. în sciințele com., profesorū la școla comercială și reală provisorū, a propusū: chimia în cl. IV. r. cu 2 ore; principii comerciale și corēspondință în cl. I. com. cu 4 ore; aritmetica com. în cl. I. com. cu 4 ore; chimia în cl. I. com. cu 3 ore; merceologia și tehnologia în cl. II. și III. com. cu câte 3 ore; limba francesă în cl. III. com. cu 2 ore; suma orelorū pe săptămână 21.

11) **George Bârsanū**, profesorū prov. la școla comercială, a propusū limba francesă din cl. II. până VIII. gimn., din clasa II—IV. reală și: în cl. I. com.; limba română în clasele a III. și IV. reală, istoria com. în cl. II. com., istoria patriei în cl. I. reală și geografia com. în cl. I. com.; suma orelorū 22; a funcționatū 1 anū.

Schimbări în corpulū profesoralū.

1) Profesorulū Iónū Stinghe s'a pensionatū din cauza de morbū.

2) Profesorii suplenți: Dionisiū Făgărășeanū și Silvestru Moldovanū s'aū alesū de profesori provisorii la gimnasiū.

3) Arseniū Vlaicu și George Bârsanū, licențiați în sciințele comerciale, s'aū alesū de profesori provisorii la școla comercială.

II.

Materialul percursu în anul școl. 1886/7.

In cl. I. gimn. Prof. de cl. P. Dima.

Religiunea 2 ore: Catechismul bogat, încheiătura I--XII.

Latina 6 ore: Moștirea numelui și a verbului pe basa pieselor de lectură corăspundătoare. Memorizarea cuvintelor, ce obvinu. Eserciții în traducere. Din când în când lucrări în clasă. Manualu: Gramatica lui I. C. Tacitu P. I.

Româna 3 ore: Proposițiunea simplă. Proposițiunea simplă amplificată și câte ceva din cea compusă. Flecsiunea numelor și a verbelor. — Cetirea corectă a unor piese alese. Reproducerea celor cetite oralu și în scrisu sub controla profesorului. Esplicări reale. Din când în când câte o lucrare luată din materialul percursu, s'a'u memorisatu câte-va piese poetice. Manualu: Gramatica lui N. Pilția și Cartea de cetire de I. Popca.

Germâna 2 ore: Pe basa eserecițiilor de traducere principalele noțiuni despre substantiv, adiectiv, pronume, numeral, verb și proposițiune. Manualu: Gramatica lui Cionca.

Maghiara 2 ore: Din Manualul lui P. Budiu, prelucratu după Töpler, dela începutu până la pag. 47.

Geografia 4 ore: p. s. Ungaria și țerile dimprejurulu mării mediterane, din punctu de vedere topografic, etnografic etc. cu privire deosebită la ținutul transilvanu: manualu de D. Făgărășanu și Silv. Moldovanu.

Geometria și desenul geometric 3 ore: Puncte, linii, unghiuri, triunghiuri, patruunghiuri și poligone.

Aritmetica 3 ore: Sistemul decadicu. Cele patru ope-

rațiunii cu numerii întregi; fracțiuni comune și decimale. Sistemul metric și împărțirea timpului.

Gimnastica 2 ore.

Caligrafia 1 oră.

Cântări 2 ore.

Suma orelor 30 pe săptămână.

Clasa II. gimnazială. Prof. de cl. A. Bârseanu.

Religiunea 2 ore: Catechismul bogat continuat și terminat.

Latina 5 ore: p. s. Proposițiunea principală și secundară pe baza pieselor de cetire. Terminarea formelor regulate gramaticale. Neregularități la substantive, adiective și verbe. Copia verborum. Lucrări în scris în clasă. Manual: Gramatica latină de I. C. Tacit, P. II.

Româna 3 ore: Proposițiunea compusă, perioadele. Usul părților vorbirii. Interpunctiunea. Cetire și reproducerea materialului citit oral și în scris. Eserciii stilistice. Cugetări despre lucruri, asemănări și deosebiri. Declamațiuni de piese alese. Manual: Gramatica lui N. Pilția și cartea de cetire de I. Popea.

Maghiara 3 ore: Din Manualul lui P. Budiu prelucrat după Töpler, de la început până la pag. 102, adică până la verbele neregulate.

Limba germană 2 ore: S'a propus după gramatica de Cionca; s'a tradus 35 §§.

Geografia 2 ore: Europa, Asia, Africa, America și Australia din punct de vedere topografic, etnografic și fizic; manualul: S. V. Isopescul.

Istoria naturală 2 ore: semestrul 1. zoologia, semestrul 2. botanica; manualul: Dr. D. Bârseanu, partea II.

Aritmetica 3 ore: Frațiunile comune. Raporturi și proporțiuni. Aplicarea proporțiunilor la regula de trei și la calculul intereselor. Practica velsică. Ridicarea numerilor decadic la quadrat și scoterea rădăcinii cuadratic. Manual: Moçnik-Isopescul.

Geometria și desemnul geometriei 2 ore: Teoremele principale din planimetrie, triunghiuri congruente și simile, principiul lui Pitagora și suprafața poligonelor.

Gimnastica 2 ore.

Caligrafia 1 oră.

Cântări 2 ore.

Rel. obl. { Franceza 2 ore.
 { Desemnări 2 ore. Suma orelorū: 33 pe sēpt.

Clasa III. gimnasială. Prof. de cl. I. Popea.

Religiunea 2 ore: Mărturisirea ortodoxă P. I.

Limba latină 6 ore: Repetirea materialului învățat în clasa II. gimn. Construcțiunile acusativilui cu infinitiv, ablativul absolut, usul casurilor și a numelui, pe baza pieselor cetite. Traduceri din latina în româna din Iul. Caesar: de bello gallico, și din româna în latina după Hauler, carte de exerciții. Lucrare scripturistică în clasă de 2 ori pe lună.

Româna 3 ore: Gramatica: Repetirea părții sintactice și terminarea ei. Eserciții stilistice. Reproducere, resumare, dezvoltare, descrieri, asemănări și deosebiri. Memorisarea și analizarea mai multor piese în versuri din cartea de lectură. Manual: Cartea de compozițiuni și de stilu cursul inferior de Manliu și cartea de cetire de Ioanū Popea. In fiecare lună câte un pensu acasă și în clasă eserciții ortografice împreunate cu analiză gramaticală sau etimologică și cu analiză logică sau sintactică.

Maghiara 3 ore: Repetirea materialului parcurs în anii precedenți. Traducere din maghiară în română și viceversa. Memorisarea și reproducerea unor piese alese prosaice și poetice. Manualul: Cursu de limba maghiară de P. Budiu. In fiecare lună două lucrări în clasă.

Germăna 2 ore: S'aū tradusū din cartea de cetire germăna 10 piese după Schiller. Din rom. în germăna câteva piese după feluriți auctori. S'aū declamatū mai multe piese prosaice. Lucrare scripturistică în clasă de 2 ori pe lună.

Istoria 3 ore: p. s. Istoria veche și câte-va capitole din cea mediă (metoda biografică); manualu „Biografi romane” trad. de P. Petrescu.

Geografia 1 oră: Principii de geografia matematică și fizică; manualul Silvestru Nestoră, trad. după I. Schmidt.

Aritmetica 2 ore: Aplicarea proporțiilor la regula de trei compusă, la calculul intereselor compus, la calculul asociațiunei, la calculul alegațiunei, la calculul catenar și la calculul terminului. Manual: Aritmetica lui Moçnik.

Geometria 2 ore: Planimetria constructivă. Construirea liniilor paralele și normale. Operațiunile fundamentale cu linii și unghiuri. Figurile plane dreptlineare; construirea lor pe baza congruenței, similității și simetriei; aplicări practice. Decopiarea, calcularea periferiei și a suprafeței figurilor plane dreptlineare. Străformarea figurilor plane dreptlineare. Operațiunile fundamentale cu figurile plane dreptlineare; după Fodor și Dr. Wagner.

Fisica 2 ore: Magnetismul, căldura, optica.

Gimnastica 2 ore.

Cântări 1 oră.

Rel. obl. { Desemnul lib. 2 ore.
{ Franceza 2 ore. Suma orelor: 33 pe sapt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Clasa IV. gimnasială. Prof. de cl. Silvestru Moldovanu.

Religiunea 2 ore: Mărturisirea ortodocsă P. II.

Latina 5 ore: Gramatica: Usul casurilor; nominativul și acusativul cu infinitivul, construcțiunea participială atributivă, apositivă și absolută, gerundiul, gerundivul și supinul, noțiuni de metrică după gramatica lui C. Schmidt. Lectura. C. I. Caesaris de bello Gallico libr. I c. 1—24 și lib. VI. întregu. P. Ovidi Nasonis, Tristium liber I. v. 1—100. Eserciții relative din româna în latina după I. Hauler. Totu la 14 zile unu pensu și o compozițiune.

Româna 2 ore: Narațiuni, descrițiuni, despre epistole, despre acte private și publice. S'au memorisatu mai multe poesii.

Maghiara 2 ore: Repețirea formelor gramaticale și completarea sintacsei maghiare. Traducere din maghiară în româna și viceversa. Memorisarea unor piese alese prosaice și poetice. Manual: Cursu de limba maghiară de P. Budiu și Crișanu și Putnoký „Sintacsa limbei maghiare.“ In fiecare luna o lucrare în clasă.

Limba germană 2 ore: Gramatica: Repetiția formelor, verbele regulate și neregulate. Regulele mai însemnate din sintaxă. Lectură: Mai multe piese alese traduse în româna după lecturarea lui C. Schiller. Din româna în germană s'au tradus mai multe piese alese după cartea de lectură de I. Popea. Unu pensu și o compoziție pe lună.

Istoria 3 ore: Continuare din evul mediu; evul nou până în zilele noastre, paralel cu istoria patriei (metoda biografică). Manualul cel mic al lui Pütz.

Algebra 4 ore: Cele 4 operațiuni cu numeri algebrici. Sistemul decadic. Divisibilitatea numerilor. Discompunerea în factori. Frațiunile comune și decimale. Manualul lui Moçnik.

Geometria 2 ore: Despre cercu, despre liniile conice, cycloide, evolventă, liniile spirale, cardioide și conchoide.

Fisica 2 ore: electricitatea, statica și dinamica corpurilor solide, fluide și aeriforme.

Istoria naturală 3 ore: Cunoștințe elementare din chimie; descrierea celor mai însemnate minerale după însușirile morfologice, fisice și chimice și împărțirea lor în 5 grupe după constituțiunea chimică; elemente de petrografă; manualul Dr. Fr. Standfest.

Gimnastica 2 ore.

Cântări 1 oră.

Rel. obl. { Desemnulu Iberu 2 ore.
 { Franceza 2 ore. Suma orelor: 34 pe sept.

Clasa V. gimnasia. Prof. de cl. N. Pilția.

Religiunea 2 ore: Istoria bisericăscă Partea I. după manualul de Andrei Baronu de Șaguna.

Latina 5 ore: Gramatica: Repetiția usulu casurilor, usulu modurilor și alu timpurilor după gramatica lui C. Schmidt. Lectura: Titi Livi a. U. c. libr. I, c. 1—12 și libr. V, c. 1—24 și P. Ovidi Metamorphoseon libr. I, v. 1—250. Eserciți relative din româna în latina după eserețiile stilistice de Dr. J. Hauler. Lucrări ca în clasa IV.

Elina 4 ore: Gramatica limbey eline până la formarea

perfectului mediū și pasivū. Manualū: Curtius-Schenkel-Iosifū. Formele gramaticale saū deprinsū prin traducere din piesele corăspundătoare eline și române.

Româna 3 ore: Regulī ortografice. Esercițiī stilistice; dispozițiunii și convorbiri pentru lucrări scripturistice. S'aū cetitū piese alese prosaice și poetice din colecțiunea lui Stoicescu. Reproducere după înțelesulū logicū a pieselorū cetite. Memorisare de piese alese poetice și prosaice. Biografiī scurte ale autorilorū celorū mai însemnați din secolulū XIX. In fie-care lună o lucrare a casă.

Magh'ara 3 ore: Repetirea gramaticעי și sintacsei. Cetirea unorū piese mai mari prosaice și poetice și reproducerea lorū unguresce și românesce. Manualū: Toldi költői elbeszélés, irta Arany János, Carte de cetire II. de Dr. I. Crișanū și Nicolae Putnoký și Magyar olvasókönyv II. de Tomor et Váradi. In fiecare lună o lucrare în clasă.

Germana 2 ore: Repetirea continuă a formelorū gramaticale în legătură cu traducerea. Traducere din germana în româna din cartea de lectură de Dr. Heinrich precum și din cartea de cetire de I. Popea.

Istoria univ. 3 ore: Din timpurile cele mai vechi, istoria popórelorū asiaticе, africane și din Európa, istoria Grecilorū și a Romanilorū până la primulū triumviratū. Manualū Dr. I. G. Meșota.

Aritmetica 2 ore: Potențe și rădăcini cu exponenți întregi pozitivī. Ecuatiunile de gradulū primū cu una și mai multe necunoscute, discompunerea în factori. Manualū: Moçnik.

Geometria 2 ore: Planimetria. Manualū: Moçnik.

Istoria naturală 2 ore: Morfologia organelorū esterne ale fanerogamelorū; sistemulū lui Liné în liniamente generale; descrierea plantelorū alese din cadrulū grupelorū naturale cu folosirea esemplarelorū vii și cu privire la distribuțiunea geografică.

Gimnastica 2 ore.

Rel. obl. { Cântări 2 ore
Desemnulū lib. 2 ore.
Franceza 2 ore. Suma orelorū: 36 pe săpt.

Clasa VI. gimnazială. Prof. de cl. I. Ilaşievici.

Religiunea 2 ore: Istoria bisericească P. II după manualul de AndreiŃ BaronŃ de Şaguna.

Latina 5 ore: Gramatica: Consecutio temporum, prepoziŃiunile Ńi modurile. — Lectura: Sallusti Crispi, bellum Iugurthinum cap. I—XXXIII; M. Tullii Ciceronis oratio Catilinaria I. Schmidt's Syntax § 291—333. La 14 zile unŃ pensŃ. Biografia lui Cicero Ńi a lui Sallustius.

Elina 4 ore: S'a terminatŃ cursulŃ gramaticalŃ. ManualŃ: Curtius-Schenkel-IosifŃ. AutorŃ: S'a tradusŃ din Anabasa lui Xenophon libr. I. c. I—VII.

Româna 3 ore: CompoziŃiuni stilistice. LecturŃ de piese alese din auctorii secolului XVIII. Istoria literaturii rom. din secolulŃ XVIII. La 2 luni o lucrare acasŃ.

Maghiara 3 ore: CunoŃinŃe mai temeinice despre particularitŃile limbei maghiare. Citirea unorŃ piese mai mari prosaice Ńi poetice precum Ńi reproducerea lorŃ ungureŃe Ńi românesce. Introducere în deosebitele genuri ale literaturii maghiare dupŃ Olvasmányok de Névy L. Magyar balladák cdate de Gregus A. et Beöthy Zs. Ńi Cartea de Citire a lui I. Popea. În fiecare lunŃ o lucrare în clasŃ.

Germana 2 ore: S'aŃ tradusŃ din germana în româna din cartea de lecturŃ de Dr. Heinrich, din româna în germana din cartea lui I. Popea.

Istoria univ. 3 ore: Dela reformele fraŃilorŃ Grachi până la Franca sub ultimii Capetingi. ManualŃ: Dr. I. G. Meşota.

Aritmetica 2 ore: PotenŃe Ńi rădăcini cu exponenŃi negativŃ Ńi fracŃionari. NumerŃ irracionali Ńi imaginari. EcuaŃiuni quadratiche cu una Ńi cu 2 necunoscute. ManualŃ: Aritmetica lui Moçnik pentru gimnas. superiorŃ.

Geometria 2 ore: Stereometria Ńi elemente din trigonometric. ManualŃ: Geometria lui Moçnik pentru gimnasiulŃ superiorŃ.

Istoria naturală 2 ore: Anatomia Ńi fiziologia animalelorŃ, zoologia descriptivŃ; manualulŃ Dr. D. BrândzŃ.

Gimnastica 2 ore.

Rel. obl. { Cântări 2 ore.
Desemnului lib. 2 ore.
Franceza 2 ore. Suma orelor: 36 pe săpt.

Clasa VII. gimnasială, Prof. de cl. L. Nastasi.

Religinea 2 ore: Dreptul canonic după manualul de A. Baron de Șaguna.

Latina 5 ore: M. T. Ciceronis oratio pro P. Sulla și oratio Philippica I și epistolae selectae; P. Vergili Maronis Aeneidos libr. I, v. 1—150 și libr. III întregu. Esercitiți stilistice și lucrări ca în cl. V.

Elina 4 ore: Traducere din Herodotū libr. II c. 1—40. Din Iliada lui Homerū lib. I. S'au făcutu deprinderi sintactice; la fiecare săptămână câte unū pensū.

Româna 2 ore: Compozițiuni stilistice. Retorica română. Istoria literaturii secolului XVII și XVI-lea. La 2 luni o lucrare acasă. Manualu de retorică: Christu-Negoescu.

Maghiara 3 ore: p. s. Istoria literaturii maghiare dela începutu și până la Kazinczy, cu propunere în limba maghiară. Cetearea unor piese alese, paralelu cu materialul percursu din Istoria literaturii, precum din Zrinyi („Szigeti veszedelem“), Pesti Mizsér Gábor și Heltai (fabule), Pázmány, Mikos ș. a. In fiecare lună o lucrare scripturistica. Manualu: Környei — Dr. Boros G. „A magyar nemzeti irodalomtörténet vázlatá.“

Germana 2 ore: Prospectu din literatură și cetearea de piese alese din autorii clasicii vechi și noi după lecturariulu lui Heinrich. Traducere de piese alese din româna în germana după cartea de ceteare de I. Popca. Lucrări ca din latina.

Istoria 3 ore: Istoria evulu noi până la anul 1815. Manualulu Pütz-Meșotă.

Matematica 3 ore: a) Algebra: Ecuatiuni de gradulu alu II-lea; progresiuni aritmetice și geometrice și aplicare la calcululu intereselor și alu anuităților. b) Geometria: Trigonometria plană și o parte din geometria analitica.

Fisica 4 ore: Introducerea în fizică. *Mechanica, Hydro- și Aerostatica și Magnetismă.* Manuală: Koppe.

Logica 2 ore: Formele elementare ale Logiceii formale, Din Metodologia, definițiunea, divisiunea, argumentațiunea.

Gimnastica 2 ore.

Stud. rel. obl. { **Franceza** 2 ore.
Cântări 2 ore.
Desemnălib. lib. 2 ore. Suma orelor 38 pe sapt.

Clasa VIII. gimnasială. Prof. de cl. P. Budiu.

Religiunea 2 ore: Continuarea dreptului canonică după manualul lui Andreiă Baronă de Șaguna.

Latina 5 ore: Istoria literaturăi latine. Lectura: Cornelii Taciti annales libr. I c. 1—48. libr. III. c. 1—10. Horatii Saturae libr. I. sat. 1. 5. 9. libr. II. s. 1; epistole alese. Ode și Epode alese din tôte cărțile. Metrulă horățiană, aplicatū la lectură fără tratare sistematică. Inceputulă din Epistola ad Pisones. Din Hauler Uebungsbuch: biografia lui Cicero 1—13. Ode traduse și explicate rom. și lat. s'aă memorisatū. In fiecare lună o lucrare în școlă.

Elina 4 ore: Momentele mai însemnate din Istoria literaturăi elenice până la epoca Alexandrinilor; manuală Kopp-Hubert. Autorii: S'a tradusă Apologia lui Socrate de Platon. La fiecare lună o traducere din româna în elina.

Româna 2 ore: Compozițiunii stilistice. Terminarea istoriciei literaturăi. Cetire de piese alese din auctoriă români din deosebite epoce. La 2 luni o lucrare acasă.

Maghiara 3 ore: Din Istoria literaturăi maghiare de Dr. Boros Gábor: Dela epoca classicismului până la fine. La fiecare lună s'a făcutū câte o traducere din româna în maghiara.

Germana 2 ore: Cetirea de piese și de partii alese din auctoriă clasice vechi și noi și prospectū din literatură după lecturariulă lui Heinrich. Traducerea de piese alese din româna în germăna după cartea de cetire de Popca. Lucrări ca în elina VII.

Istoria 3 ore: Istoria Ungariei. Manualulă de C. Werner și partii din Ribáry.

Matematica 2 ore: Repețirea materialului propus în gimnasiu și restul din geometria analitică.

Fizica 4 ore: Magnetismă, Electricitate, Optica și Căldura. Manuală Koppe.

Geologia 1 oră: Teoria lui Laplace despre originea și dezvoltarea pământului, transformățiunile actuale și perioadele geologice; manualul Dr. D. Brandza.

Psihologia 2 ore: Noțiunea, problema și importanța psihologiei empirice. — Principiile, izvoarele și metoda psihologiei empirice. — Diviziunea psihologiei empirice. — Diversitatea sufletului de corp și noțiunea aceluia. — Corespondența dintre spirit și corp. — Semțirea și condițiunile ei speciale. — Mișcarea și condițiunile ei speciale. — Consecințele reciprocității dintre suflet și corp. — Originea ideilor și diviziunea lor. — Conștiința și fluctuațiunile ei. — Relațiunile ideilor între sine și întunecarea lor. — Reproducerea ideilor. — Memoria și formele ei. — Fantasia și formele ei. — Ideile despre timp și despre spațiu. — Iluziunile și halucinațiunile. — Inteligența și formele ei. — Apercepțiunea și atențiunea. — Ideea cului și conștiința de sine. — Originea sentimentelor și diviziunea lor. — Sentimentele sensuale. — Sentimentele morale. — Sentimentele conștiinței de sine. — Afectele. — Boldurile și instinctul. — Dorul, dorința. — Voința, libertatea voinții și imputațiunea. — Pasiunile, caracterul.

Gimnastica 2 ore.

Stud. relativă obligate:

Franceza 2 ore.

Cântări 2 ore.

Desemnă 2 ore.

Suma orelor 38 pe săptămână.

Clasa I. reală. Prof. de cl. D. Făgărășanu.

Religiunea 2 ore: Catechismul bogat despre credință.

Româna 2 ore: Articulul, substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul, conjugarea verbelor auxiliare și a verbelor active, propozițiunea simplă, cetirea corectă a unor

piese alese și reproducerea celorlalte cetite orală și s'au memorizat câte-va piese poetice. Manuală: gramatica lui N. Pilția și cartea de citire de I. Popea.

Maghiara 2 ore: După gramatica lui P. Budiu până la § 60. S'au tradus exercițiile din maghiara în română și viceversa.

Germăna 3 ore: Declinarea articolului definit și nedefinit, a substantivului, adjectivului, pronomelor, numeralului, conjugarea verbelor auxiliare și a verbelor regulate; s'au tradus din Germăna în Română și viceversa. Manuală: gramatica de I. Cionca.

Istoria 2 ore: Istoria patriei (Ungariei) sub regii din casa arpadiană. Manuală: Kis-Feneșană.

Geografia 2 ore: Ungaria și țările dimprejurul mării mediterane; referințele lor politice. Noțiuni generale din geografia fizică a țărilor de sus cu deosebită considerare la Ungaria. Manuală de D. Făgărășană și S. Moldovană.

Aritmetica 4 ore: Cele 4 operațiuni cu numeri întregi și decimali, nenumiți și numiți. Divisibilitatea numerilor. Aflarea celei mai mari măsuri comune și celui mai mic multiplu comun. Noțiuni fundamentale despre fracțiuni comune. Prefacerea lor în fracțiuni decimale și vice-versa. Sistemul metric. Manuală: Moçnik-Isopesculă.

Geometria și desemnătură geometrică 3 ore: Puncte, linii, unghiuri, triunghiuri, patruunghiuri și poligone. Desemnarea formelor mai simple după Roller și Herdtle.

Istoria naturală 2 ore: În semestrul I. zoologia, în sem. II. botanica. Manuală: D. Barceană.

Gimnastica 2 ore.

Caligrafia 1 oră.

Cântări 2 ore.

Suma orelor: 27 pe săptămână.

Clasa II. reală. Prof. de cl. G. Bârsană.

Religiunea 2 ore: Catechismul bogat partea a II.

Romăna 3 ore: S'au propus: propozițiunea, atributivă, apositivă, obiectivă directă și indirectă, determinativă locală, temporală, modală și causală, propozițiunea contrară și com-

pusă, propozițiunea substantivică, adjectivică, adverbială. Felurile propozițiunei adverbiale. Prescurtarea propozițiunilor secundare. Străformarea propozițiunilor principale în secundare și a celor secundare în principale. S'a u memorisatū 2 piese poetice. Manualū: gramatica luī N. Pilția și cartea de cetire de I. Popca. In fiecare lună unū pensū acasă și o compozițiune în clasă.

Maghiara 3 ore: S'a luatū până la §-ulū 80 din gramatica luī Töpler, trad. de Budiu Propoziția simplă. La 14 zile o lucrare în clasă și la o lună o lucrare acasă.

Germâna 3 ore: S'a u percursū verbele neregulate, reflexive și impersonale; s'a u tradusū mai multī paragrafi din germână în română și viceversa. Manualū: gramatica de I. Cionca. In fiecare lună unū pensū acasă și o compozițiune în școlă.

Franceza 2 ore: Articolulū, substantivulū, adiectivulū, pronumele, numeralulū și auxiliarele: avoir și être cu exerciții. In fiecare lună 1 pensū și 1 com. Library Cluj

Istoria 2 ore: Din evulū vechiū: Assirienī, Babilonenī, Medii Fenicienī, Egipteniī, Perșiī, Macedonenī și Greciī. Manualū de Dr. N. Popū.

Geografia 2 ore: Repețirea pre scurtū a materialulū percursū în clasa I, celelalte părți ale Europei. cu considerare deosebită a referințelorū naturale și fizice ale acestui continentū. Cele mai elementare părți de meteorologie și climatologie cu privire la patria noastră și la continentulū nostru. Manualū: T. Ceontea.

Aritmetica 3 ore: După repețirea materialulū din clasa precedentă s'a luatū: rădicarea la cuadratū și scóterea rădicinīi quadrate. Rădicarea la cub și scóterea rădicinīi cubice; teoria completă a fracțiunilorū vulgare, prefacerea lorū în fracțiunī decimale și viceversa. Resolvarea cestiunilorū relative: la calcululū intereselorū simple, la regula de trei, la calcululū societății, fără aplicarea raporturilorū și a proporțiunilorū — prin așa numita rēducțiune la unitate. (Močnik-Isopescu.)

Geometria și desemnulū geometricū 3 ore. Teoremele

principale din planimetrie, triunghiuri congruente și simile, principiul lui Pitagora, suprafața poligonelor, periferia și suprafața cercului. Construcțiuni geometrice.

Istoria naturală 2 ore: semestrul 1. zoologia, semestrul 2. botanica; manualul Dr. D. Barceanu, partea II.

Desemnul lib. 2 ore.

Caligrafia 1 oră.

Gimnastica 2 ore.

Cântări 2 ore.

Suma orelor: 32 pe sapt.

Clasa III reală. Prof. ord. G. Chelariu.

Religiunea 2 ore: Confesiunea ortodoxă partea II. Manual: Dr. Barbu Constantinescu.

Româna 2 ore: Sintaxa întregă. Deprinderi în cugtare și pregătitoare prin compozițiuni. A) materia și forma dată; B) materia dată și forma schimbată. S'aŭ cetitŭ și memorisatŭ mai multe piese prosaice și poetice din cartea lui Manliu. In fiecare lună 1 pensŭ și o compozițiune.

Maghiara 3 ore: S'a percursŭ până la pag. 120 din gramat. lui Töpler, trad. de Budiu. Propozițiunea compusă. Repetiunea unorŭ reguli și părți gramaticale. Lucrările scripturistice ca și în clasa precedentă.

Germâna 2 ore: Verbele neregulate, reflexive și impersonale; propozițiunea simplă și contrasă. Traduceri din germâna în româna și viceversa din I. Cionca. S'aŭ memorisatŭ mai multe piese prosaice și poetice. Pe lună 1 pensŭ și 1 compos.

Franceza 2 ore: Conjugarea verbelorŭ regulate cu escrițiŭ. In fiecare lună 2 pense și 1 compos.

Geografia 2 ore: S'aŭ percursŭ: principii de geografie fisică (forma pământului, mărimea și împărțirea naturală a suprafeței sale, rotațiunea zonelorŭ, clima etc.) Manualŭ de Silvestru Nestorŭ.

Istoria 2 ore: Istoria Romanilorŭ și evulŭ mediu până la Carolŭ celŭ mare după Grube.

Aritmetica 3 ore: După repetiunea materialului din clasa precedentă s'a luatŭ: rădicarea la cubŭ și scóterea rădiciniŭ

cubice. Teoria completă a raporturilor și a proporțiilor simple și compuse. Aplicațiunea acestora la: calculul înteselor, la escont, la calculul regulii de trei simple și compuse, la calculul de societate simplu și compus; la calculul catenar. Calculul de amestec și de aliagi (allegațiune). In fine noțiuni de calcul algebric.

Geometria și desennul geometric 2 ore. Partea formală din stereometrie. construcțiunea rețelei corpurilor și a liniilor conice.

Fisica 4 ore: Proprietățile generale ale corpurilor, căldura, magnetismul, electricitatea, acustica și optica.

Desennul liber 1 oră.

Gimnastica 2 ore.

Cântări 1 oră.

Suma orelor: 28 pe sapt.

Clasa IV. reală. Prof. ord. I. Maximu.

Religiunea 2 ore: Confesiunea ortodocsă. Part. II. Manual: Dr. Barbu Constantinescu.

Româna 2 ore: Repetiția sintacsei. Compozițiuni stilistice: anuniuri, circulare, oferte de serviciu, chitanțe, procuri, atestate, polițe și diverse epistole comerciale. Cetire din mai mulți autori români. Declamațiuni.

Maghiara 3 ore: Repetiția form. gramaticale și sintacsa. Cetirea și reproducerea unor piese prosaice din gramatica lui Tôpler. Traducere din cartea de lect. de Popea. Lucrările s'au făcutu totu așa ca în cl. III. r.

Germâna 2 ore: Formele regulate, verbele tari și neregulate după gramatica lui C. Schiller; traduceri de piese alese din germâna în româna după lecturariul lui C. Schiller și exemple relative din româna în germâna. Totu la 14 zile o lucrare în școlă și una acasă.

Franceza 2 ore: Verbele neregulate cu exerciții. Manual: M. Rudinescu.

Istoria 3 ore: Repetiția materialului din anul trecut, terminarea evului mediu și evul nou până la 1815 după Stacke și Ribáry.

Geografia 2 ore: Geografia Asiei, Americii, Africii, Australiei și pe scurtă a Europei după Isopescu.

Aritmetica 3 ore: Aritmetica și Algebra: După repețirea materialului din clasa precedentă, s'a parcursă cele 4 operațiuni fundamentale cu numeri algebrici întregi și fracționari. S'a luată cele mai simple cazuri de divisibilitate a expresiunilor algebrice și pe baza acestora descompunerea în factori și aplicarea acestora la determinarea celui mai mic număr comun. Introducere în teoria ecuațiilor de gradul 1-mă cu o necunoscută.

Geometria și desennul geometric 3 ore: Suprafața și cuprinsul cubic ală corpurilor. Elemente din geometria discriptivă: proiecțiunea ortogonală a punctului și a liniei drepte. Trasele drepte și a planului.

Fisica 2 ore: Gravitățiunea, mecanica, hidrostatica și aerostatica.

Chimia 3 ore: Noțiuni generale; corpuri simple și compuse; fenomene chimice și fisice; teoria atomistică; legile chimice; metaloidele și metalele; hidrogenul, chlorul, bromul și iodul; oxigenul; apa; oxidul chlorhidric; oxidul brom-, iod- și fluorhidric; aerul atmosferic.

Desennul liber 2 ore.

Gimnastica 2 ore.

Cântări 1 oră.

Suma orelor 32 pe sapt.

Clasa I. com. Prof. de cl. A. Vlaicu.

Religiunea 2 ore: Istoria bisericăscă P. I. după manualul de Andrei Baron de Șaguna.

Româna 2 ore: Stilistica practică: descrițiunea, portretul, caracterul, paralela, narațiunea, contemplațiunea și disertatiua. Din stilistica teoretică: tema, invențiunea, dispozițiunea, tractarea și conclusiunea. Insușirile unui stil bun. Manualul: I. Manliu. S'a cetită autori modernă. In fiecare lună câte ună pensă.

Maghiara 3 ore: Formarea substantivului, adiectivului și verbului. Traducerea mai multor piese de cetire și re-

producerea loră din cartea de cetire de Tomor și Várady p. I. Aplicarea reguloră gramaticale la pisele cetite. Teme libere de cuprinsă mai restrânsă de 2 oră pe lună.

Germâna 3 ore: S'aă tradusă pise comerciale din epistolarulă de Dr. O. Fried. Rammler. La traducere s'aă făcută exerciții cu privire la formele verbeloră regulate neregulate și la sintaxă. In fiecare lună o compoziție.

Franceza 2 ore: Verbele neregulate și sintaxa. Eserciții de conversațiune și de traducere din manualulă lui Rudinescu partea II. și prem. lectures françaises; s'aă memorisată mai multe pise poetice.

Matematica 3 ore: După o repețire radicale și o amplificare a materialulă luată în clasa precedentă, s'a luată teoria completă a equațiuniloră de gradulă ântâiă cu una și mai multe necunoscute; equațiunile de gradulă ală doilea. Aplicațiuni numerose relative la acestă calculă. Introducere în teoria logaritmiloră.

Aritmetica com. 4 ore: Cele patru operațiuni cu frângeri comune și decimale; prescurtări; regula de trei simplă și compusă și aplicațiunea ei; practica velșică; calcululă catenară; calcululă asociațiunii; calcululă alegațiunei; calcularea procenteloră în sută, la sută și peste sută; interesele simple; calcululă terminulă mediă; escomptarea; calcularea mărfuriloră după calcululă catenar și în modă practică; calcularea cambiiloră.

Istoria 2 ore: Istoria evulă noă până la Revoluțiunea francesă, cu deosebită privire la istoria comercială.

Geografia 2 ore: Prospectă generală despre uscată și apă a întregulă pământă. — Geografia horo- și hidrografică a celoră 5 continente. Căile de comunicațiune maritime, fluviale și continentale. Porturile mai încemnate. Estinderea producteloră mai momentose geografice și piețele principale. Austro-Ungaria în specie, India de Ostă, China, Iaponia, Francia, Germania și referințele comerciale mai momentose ale acestora.

Principii comerciale și corespondința 4 ore: Noțiunea despre comerț în genere; Bunurile economice și libere;

proprietatea; ce este dreptul; ce suntu lucrurile și de câte feluri; produțiunea de bunuri; utilitate și valoare; munca productivă și neproductivă; industria și felurile ei; comerțul cu felurile sale; subjectul comerțului; drepturi personale; persoane; afacerile comerciale; felurile de comersanți; persoalul comercial; formele de întreprinderi; stabilimente și firme; acțiunile cu felurile lor; mărfurile și împărțirea lor; măsurile și aplicarea lor; bani; sistemele monetare; valuta; biletele de bancă și notele de stat; cursul forțat și urmările lui. Din corespondință: Noțiuni generale; circulariul, oferta și epistole de informațiuni.

Fisica 2 ore: Cele mai însemnate părți din mecanică, căldură, electricitate, magnetism, acustică și optică. Elemente de cosmologie.

Chemia comercială 3 ore: Repetițiunea pe scurtă a celor mai însemnate elemente și combinațiuni cu deosebită privire la aplicarea lor în comerț și industrie. Noțiuni generale ca ~~introducere în~~ **Merceologie și Technologie**; Kaliul și compusele sale; Natriul cu compusele sale.

Caligrafia 1 oră: Scrierea curentă și rotundă.

Desemnul liber 2 ore:

Gimnastica 2 ore.

Rel. oblig. **Cântări** 2 ore. Suma orelor: 39 pe sapt.

Clasa II. com. Prof. de cl. Dr. I. Bozocanu.

Religiunea 1 oră: S'a predat din Partea a II-a din Istoria bisericească de A. Șaguna: despre creștinarea națiunii române; despre cărțile bisericesei în timpurile vechi, despre starea bisericeii din Ardeal sub principii transilvani; despre desbinarea bisericeii române; despre suferințele ei în secolul al 18-lea sub Episcopii și Mitropoliții români gr. or.

Româna 2 ore: Din stilistica teoretică: elocuțiunea și calitățile stilului, tropii și figurile. Noțiuni de logică și de estetică. Manualul: I. Manliu și Străjanu. S'a cetit din autori moderni. In fiecare lună 1 pensu.

Maghiara 3 ore: Traducere și reproducțiuni din cartea de cetire de Tomor și Yárady P. II. Inceperca în deprin-

derea corespondenței mercantile maghiare de 2 ori pe lună. Regule sintactice și topice.

Germâna 3 ore: Repetirea formelor neregulate după gramatica lui C. Schiller; usul prepozițiilor limbii germane; cetirea de piese alese din lecturariul lui Körner. Eserciții din lucrările comerciale, precum: adeverințe, obligațiuni, acte de amortisațiune etc.

Franceza 2 ore: Sintacsa: Eserciții de conversațiune. Corespondență. După manualul Prenleloup.

Matematica 3 ore: După o repetire sumară a materialului din clasa precedentă s'a luat teoria completă a ecuațiilor de gradul al doilea, și a celor bicuadrate. Teoria completă a logaritmilor și în specialul a logaritmilor vulgari (briggieni). Progressiunile aritmetice și geometrice; calculul intereselor compuse și calculul amortimentelor. Despre rente. Numeroase aplicațiuni relative la acești calculi.

Aritmetica com. 3 ore: Repetirea intereselor. Calcularea facturilor din diferite piețe. Sopotirea aurului și a argintului în diferite state și calculul monedelor. Paritatea și arbitragiul la monede. Contul corentului progresiv, retrograd cu numerii roșii și metoda de scală cu diferite procente.

Comptabilitatea 3 ore: În genere despre comptabilitate. Registrele principale, Cassa, prima nota și maiestrul. Registrele auxiliare, scontriul, cartea facturilor etc. Inventarul. Două casuri de comptabilitate de câte 4 luni, trecute în registre după simpla și încheiate prin inventar. Două casuri de câte 4 luni trecute după doppia italiană. Inceputul teoriei pentru comptabilitatea dublă. S'a întrebuițat manualul A. Novak și R. Winkler.

Istoria 2 ore: S'a urmărit cursul din istoria patriei. Ungaria sub regii din casa arpadiană; din istoria comercială: comerțul vechiu la Babilonieni, Perși, Greci, Feniceni, Cartagineni, Romani și din evoluția comerțului occidentului după căderea imperiului roman de vest.

Geografia comercială 2 ore: S'a urmărit cursul: statele din Europa, Asia, Africa, America și Australia.

Principii și corespondință 2 ore: Cunoștințe cambiale,

conceptul, originea și felul cambiilor, prezentarea spre acceptare, giru, domiciliare, despre plătire, protestu, regresu, intervențiune, afaceri cambiale și cursul cambialu; epistole în afaceri cambiale și contu curentu, scrisori de informațiune și creditu; epistole în afaceri de plătire și rebonificări, în afaceri de efecte și hârtii de creditu, de mărfuri și falimente. Diferite exerciții practice.

Dreptul cambialu 2 ore: Dreptul cambialu magiaru pe baza legei mag. camb. cu referință la principiile generale ale dreptului camb. germănu și românū.

Economia națională 2 ore: Noțiuni fundamentale: economie, felul economiilor, știința economiei naționale și însemnătatea ei, trebuințe, bunuri, valoare, avere, drepturi de avere și concurența liberă. Producțiunea, circulațiunea, venitul și împărțirea lui, consumațiunea. În legătură cu acestea: producțiunea primă; industria și comerțul, munca, capitalu, formele de întreprinderi, bani, creditu și comunicațiunea.

Merceologia și Technologia 3 ore: Noțiuni generale; cele mai însemnate mărfuri din regnul vegetal: cartofii, sfecla, cicoria, gimberul, curcuma, orcaneta, garanța, alizamia, scorțișoara, omercitronul, scórțele de argăsitorie, pluta, quillaia saponaria, lemnele de văpsitorie roșii și galbine, sumacul, ceaiul, ceaiul de Paragnay, tabacul, hemeiul și cafeaua.

Desemnul liberu 2 ore.

Gimnastica 2 ore.

Rel. oblig. **Cântări** 2 ore. Suma orelor: 39 pe sēpt.

Clasa III. com. Prof. de cl. I. C. Panțu.

Religiunea 1 oră: S'a predatū Partea I-a din Elementele dreptului canonicu de A. Șaguna: Despre biserică, despre jurisdicțiunea ei; despre canone; despre sinode; despre condicile canónelor; despre scriitorii canonici în evul mediu.

Romāna 2 ore: Noțiuni din istoria literaturii limbii române din timpurile cele mai vechi până în ziua de astăzi. Manualu: Lazarițiu. S'a cititū din diferiți autori vechi și noi. Lucrări acasă și discuțiuni în clasă.

Maghiara 3 ore: Lecțiurariul de Tomor și Várady p. II.

Continuarea deprinderilor practice în corespondința merc. maghiară. Deprinderea practică pe tablă în diferite alte documente publice. Cea mai nouă perioadă din istoria literaturii maghiare. Biografiile bărbaților istoric-literari celor mai însemnați. Corespondențe în limba maghiară de 2 ori pe lună.

Germâna 3 ore: S'aă tradusă din germâna în româna din manualele: Epistolară de Rothschild; lecturariu de Körner. S'aă compusă diferite scrisuri comerciale după manualul lui Wartha. În fie-care lună o compoziție.

Franceza 2 ore: Corespondință după Rothschild, Taschenbuch für Kaufleute de Wartha; traducere din Premières notions d'Economie politique par I. Garnier. Pe lună 1 pensă și o compoziție.

Aritmetica com. 3 ore: Repetirea calculului monetar. Socotirea polițelor și a deviselor. Devisele la cele mai principale burse din Europa. Efectele și calcularea lor. Paritatea și arbitragiul (la aur, argint, monete), efecte și la mărfuri pentru principalele piețe ale Europei. Netto appoint la devise, la monede și la efecte. Rimesă și trată.

Comptabilitatea 3 ore: Doppia italiană. Lucrarea unui casă de 4 luni și încheerea. Lucrarea a două casuri de câte 3 luni și încheerea. Doppia francesă. Lucrarea unui casă de 5 luni la o bancă pe acții. Doppia francesă cu o colônă precum și alte nuanțe de comptabilitate. (Doppia lui Keil.) Aplicarea comptabilității la industriași și la bănci și societăți.

Merceologia și Technologia 3 ore: O scurtă privire asupra materiei pertractate în anul precedent; cele mai însemnate mărfuri din remnulă minerală: Carbonul, Diamantul, Grafitul, Cerusele, Anthracitul, Cărbunii de pătră, Cockul, Bricetele, Lignitul, Torfa, Cărbunii de lemn, cărbunele animală (Spodiulă). Bituminosele solide, moi și liquide, Petroleul și toate derivatele lui; gazul de luminat și ferulă.

Matematica 1 oră: După repetirea materialului luat în clasele precedente s'a mai luat calculul probabilităților și aplicațiunea acestuia la casurile de asigurare pe viță, ce vină mai desă înainte.

Istoria univ. și com. 2 ore: S'au parcursă din Istoria politică: revoluțiunea francesă și istoria patriei. Din Istoria comercială: Sistema colonială în genere, sistema mercantilă a lui Colbert, proiectele de bancă ale scotianului Ioan Lavu. Sistema colonială și comercială a Portugaliei, comerțul Portugaliei până în timpulă noă. Comerțul Spaniei până la 1713, urmările sistemei mercantile pentru Spania. Comerțul Spaniei până în prezentă.

Legea com. 2 ore: Explicarea legii comerciale ungare din 1875 în paralelă cu dreptul comercială germănu și română. Legea pentru meserii din 1884.

Economia națională și știința financiară 3 ore: După repețirea materialului parcursă în cl. II. com. s'a propusă: impositivă vamale, protecționismă și liberă schimbă, convențiună comerciale internaționale. Despre bănci: Desvoltarea istor. a bănciloră, băncile moderne, felulă loră și ală operațiuniloră loră; băncile de emisiune în Britania, Austro-Ungaria, Germania, Franca, România și America nordică. Din știința financiară: Ființa și scopulă științei financiară, istoriculă ei pe scurtă, economia de stată, despre venite și întrebuițarea loră, despre dări și datorii de stată.

Desemnulă liberă 2 ore.

Gimnastica 2 ore.

Rel. obl. Cântări 2 ore. Suma oreloră: 34 pe săpt.

N O T A.

a) Limba francesă este studiū facultativă pentru școlarii din clasele II—VIII. gimn., ări pentru școlarii din clasele II., III. și IV. reale și clasele I., II., III. comerciale este studiū obligatū.

b) Desemnulă liberă este obligatū în școlă reală, ări în gimnasiulă inferioră și superioră și în școlă comercială este facultativă.

c) Cântăriile suntă ca obiectū obligatū în clasele I—IV gimn. și I—IV reală, ări în gimnasiulă superioră și în școlă comercială numai ca obiectū facultativă.

d) Gimnastica este pentru toate clasele gimnasiale, reale și comerciale obiectu obligatū.

NB. Tote obiectele aceste se propunū în despărțeminte, constătătoare parte din câte o clasă, parte din mai multe clase.

e) Caligrafia s'a propusū în clasele I c. I și II g., I și II r. prin prof. I. Dobreanū.

III.

Lucrări din limba română.

Clasa V. gimnasiază.

1. Descrierea Tēmpei.
2. Animalele de casă și folosulū, ce ni'lu aducū ele.
3. Insușirile unui școlarū bunū.
4. Comparațiune între viața animalelorū și viața plantelorū.
5. Temistocle și Aristide (paralelă).
6. Legile lui Lycurg și scopulū acestorū legi.
7. Obiceiurile Egiptenilorū la înmormētări.
8. Folósele escursiunilorū în aerū liberū (dispozițiune).
9. Folósele escursiunilorū în aerū liberū (esecutare).
10. Mediculū și preotulū (asemănare).

Clasa VI. gimnasiază.

1. Diligentulū și leneșulū.
2. Sciințele averea cea mai bună.
3. Serviu Tului (tabloū istoricū).
4. Haina încă face pe omū.
5. Lucrulū e balsamulū sângelui, lucrulū e isvorulū virtuții.
6. Lupta dela Călugăreni (după Bălcescu).

Clasa VII. gimnasiază.

1. Per aspera ad astra.
2. Părțile bune și rele ale bogăției în comparație cu părțile bune și rele ale sărăciei.
3. Acti labores jucundi.
4. Stefanū celū Mare (tabloū istoricū).

5. Caracterul lui Vladu alu V-lea, supranumitu Ţepeşu.
6. Insuşi omulū işi este adeseorī vrăşmaşulū celū mai mare.

Clasa VIII. gimnasială.

1. Nu acela a trăitū multū, care a avutū o vieţă lungă, ci acela, care a avutū o vieţă plină de fapte bune.
2. Efectele bune şi rele ale legilorū lui Lycurgū.
3. Omulū nobilū trăiesce şi după mórte.
4. Pentru-ce Filipū, regele Macedonieī, a eşitū învingătorū în lupta sa cu Greciī?
5. Prin ce împrejurări s'a favorisatū cultura spirituală a Grecilorū?
6. Despre folósele şi primejdiile focurilorū.
7. a) Prin ce s'a ridicatū şi prin ce a căđutū statulū romanū?
- b) Uşurinţa de minte şi urmările ei nefericite.
- c) Bunurile sūntū unū isvorū de fericire numai pentru celū bunū, pentru celū rău însă ele sūntū unū isvorū de nefericire; — (teme la examenulū scripturisticū de maturitate.)

Clasa I. comercială.

1. O epistolă cătră unū colegū, care a părăsitū şcolă.
2. Estrasū dintr'o piesă dată.
3. Constantinū Brâncoveanu, — naraţiune. —
4. Legile lui Lycurg.
5. La ce ne folosescū munţiī?
6. Atilius Regulus, — naraţiune. —
7. Modestia este podóba unuī ténărū.
8. Celū rău strică şi pe cei bunī.
9. Epistolă. Arătaţi, cum aveţi să petreceţi feriile.

Clasa II. comercială.

1. Petru celū Mare, istorisire.
2. Folosulū tiparului.
3. Alecsandru Macedoneanulū.

4. Prin ce ajunge unŭ poporŭ să aibă însemnătate istorică?
5. Călătoria pe josŭ are și ea părțile sale bune.
6. Să fii lăudată de ómenŭ, cari înșiși sŭntŭ lăudați.
7. Grigore Alexandrescu, biografie.
8. Sărăcia este mai bună decâtŭ bogăția.
9. Epistolă. Arătați cum a'ți petrecutŭ feriile.

Clasa III. comercială.

1. Insemnătatea liniilor ferate și a telegrafului pentru comerciŭ.
2. Timpulŭ e banŭ!
3. Serbătorile Crăciunului la poporulŭ nostru.
4. Rolulŭ comerciului în civilizațiune.
5. Comerciulŭ anticŭ și comerciulŭ modernŭ.
6. Ce însușiri trebuie să aibă unŭ bunŭ comersantŭ?
7. Insemnătatea banilorŭ pentru comerciŭ, (lucrare de maturitate).

Societatea de lectură.

În anulŭ expiratŭ școl. s'a condusŭ societatea de profesorulŭ gimn. d. Nicolae Pilția. Pe lângă ședințele ordinare ținute în fiecare Sâmbătă dela 5—7 ore p. m. societatea s'a produsŭ în 6 Ianuariŭ a. c. înaintea unŭ publicŭ numerosŭ în sala cea mare a institutuluiŭ cu disertațiuni diferite, declamațiuni, cestiuni de controversă, piese musicale escutate de orchestrulŭ studențilorŭ.

- a) Biblioteca societății constă din 834 vol.
- b) Fondulŭ societății constă din banŭ gata în casa de păstrare din Brașovŭ și într'o obligațiune privată în suma totală de 540 fl. 66 cr. plus interesele pe 2 ani.
- c) Instrumente musicale în valóre de 96 fl.

Ștendiștii din școléle međii.

	Numele ștendiștilorú	Fundațiunea	Suma flor.
1	Popú Corneliú școl. cl. VIII. gimn.	Fundațiunea Șuluțiană	63
2	Morariu George » » VIII. »	» Franz-Iosefina	60
3	Aurelianú Oprea » » VII. »	» Ghiba-Birta	200
4	Russu Iónú » » VI. »	» Colojana	67
5	Juga George » » VI. »	» Iugaiană	100
6	Proca George » » VI. »	» Gozsdu	60
7	Purcherea George » » III. »	Visteria bisericeí S. Nicolae	50
8	Ancănu Vasilie » » II. »	» » » »	50
9	Mihălseanu Nic. » » I. com.	Fundațiunea Gozsdu	120
10	Moroianú George » » I. »	» privată	200fr.

NB. In internatulú **Cristurianú** instituitú conformú testamentulú de Comitetulú parochialú alú bisericeí S. Nicolae din Scheiú (Brașovú) și sub dirigența P. parochú și catechetú B. Baiulescu se întretěnu cu tóte cele trebuincióse școlariú: Țarogú George școl. cl. VIII. g., Popú Romulú șc. cl. II. g., Cristanú Dumitru cl. II. com. și Mărgineanu Corneliu școl. cl. I. g. Spesele suntú 400 fl.

Școlá poporalá superióră (normală)

de patru clase pentru copii și patru clase pentru copile.

a) In clasele de copii și in primele patru clase de copile se învață următóarele obiecte: Religiunea. — Exercițiú intuitiv. — Cetirea și scrierea maghiară. — Gramatica română. — Gramatica germână. — Gramatica maghiară. — Aritmetică. — Geografia și istoria patriei, constituțiunea statulú. — Cunoștințe din istoria naturală și fisică. — Caligrafia. — Cântări. — Gimnastică.

b) Invěțătorí in aceste clase au fostú: George Bellissimus, directorú. — Iónú Dobreanu. — Iónú Peligradú. — Iónú Aronú. — Nicolae Oancea. — Zosimú Bútnarú. — George Moianú. — Iónú Vătășcanú. — Iónú Dariu. — George Ucenescu, invěțătorú de cântări.

c) In clasa V de copile, clasă subvenționată de Reuniunea femeilor române din Brașov, s'a propus prin profesori dela gimnasiu și dela școla reală și comercială înainte de amedi: Religiunea. — Limba română. — Limba maghiară. Limba germană. — Limba francesă. — Geografia și istoria. Aritmetica. — Fisica. — Desemnul. — Cântări.

După amedi elevele clasei IV și V au fost instruite în tot-feliul de lucruri femeiesci de dōmna Elena vęd. G. Rusu, învățătore provisoră.

Școla de repetițiune

pentru copii și copile dela 13--15 ani din parochia St. Nicolae din Schei, ținută în tōte duminicile s'a deschis în Octomvre 1886 și s'a încheiat cu esamene publice în Iunie 1887.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Învătători în această școlă au instruit: Iónu Peligrad, George Moian, Iónu Aron, Iónu Vătășean.

Tabelă statistică

care cuprinde conspectul general despre școlarii dela gimnasiu, școala reală și comercială pe anul școl. 1886/7.

CLASA	La începutul anului					La finea anului					Condițiunea părinților în genere							
	după religieune				după naționalitate						Agriculatori și econ. de vite	Comersanți, industriași etc.	Oficanți de stat și comun.	Oficanți privați	Alți categorii de inteligenți	Dileți și servitori		
	greco-orientali	greco-catolici	romano-catolici	evang.-luter.	de legea mosaică	români	germâni	promovați	repetenți	aș părăsiti școala înainte de esamen							aș murit	privațiști
VIII gimn.	16	3	—	—	—	19	—	15	4	—	—	—	6	1	2	—	1	—
VII >	20	—	—	—	—	20	—	19	—	1	—	—	5	2	—	—	13	—
VI >	27	—	—	1	—	27	1	22	3	3	—	—	8	8	4	—	8	—
V >	23	1	—	—	—	24	—	13	7	4	—	—	15	7	2	—	—	—
IV >	23	3	—	—	—	26	—	21	5	—	—	—	10	3	—	—	13	—
III >	29	2	—	—	—	32	—	23	9	—	—	—	9	9	6	—	6	2
II >	40	1	—	—	—	41	—	34	6	1	—	—	12	6	3	—	14	6
I >	65	9	—	—	1	75	—	29	38	7	—	1	15	17	7	—	20	6
Suma	243	19	—	1	2	264	1	176	72	16	—	1	190	53	24	—	84	14
IV reală	9	1	—	—	—	10	—	9	—	1	—	—	3	4	1	—	—	2
III >	9	—	—	—	—	9	—	9	—	—	—	—	6	2	—	—	1	—
II >	10	2	—	—	2	14	—	12	—	2	—	—	3	9	1	—	—	1
I >	35	2	—	—	2	39	—	24	11	3	1	—	11	18	1	—	4	5
Suma	63	5	—	—	4	72	—	54	11	6	1	—	23	33	3	—	5	8
III com.	10	—	—	—	—	10	—	10	—	—	—	—	4	3	1	—	—	2
II >	10	—	—	1	—	11	—	11	—	—	—	—	5	4	1	—	—	1
I >	11	—	—	—	2	13	—	10	1	2	—	—	6	3	1	—	—	3
Suma	31	—	—	1	2	34	—	31	1	2	—	—	15	10	3	—	—	6

Din numărul de 72 pot fi promovați după repetirea examenului 25.

Din 11 pot fi promovați după repetirea examenului 3.

Numărul elevilor școlii elem. capitale române ort. res. din Brașov
în anul școl. 1886/7.

a) In școlă de toate zilele.

1) Copii:		2) Copile:	
Clasa IV	48	Clasa V	19
" III a) b)	80	" IV	25
" II	71	" III	29
" I a) b)	79	" II	55
		" I a) b)	70
	<u>Suma 278</u>		<u>Suma 198</u>

b) In școlă de repetițiune.

C o p i i		C o p i l e:	
Despărțământul I	24	Despărțământul I	24
" II	15	" II	22
	<u>Suma 39</u>		<u>Suma 46</u>

Recapitulațiune. Numărul școlarilor înmatriculați la școlile centrale a fost pro 1886/7:

In gimnasiu	265
" școlă reală	72
" " comercială	34
" " primară copii	278
" " " fete	198
" " de repetițiune (copii)	39
" " " " (fete)	46
	<u>Suma . . 932</u>

Așadar față de anul 1885/6 cu 935 școlari rezultă un minus de 3.

IV.

Medieile de învățământ.

Continuare din anul 1885/6:

	vol.
1. Iffland A. Theater, dazu eine Monografie	1
2. Lindner S. Julchen von Guldenu oder die Reise nach der Stadt	1
3. Lorm Hir. Gabriel Solmar oder ein kleines Fürstenthum	1
4. Wood Henry, Wernerskron oder Recht muss Recht bleiben	1
5. Fessler Dr. I. A. Aristides und Themistocles	1
6. Schreiber St. Unterhaltungen für die elegante Welt	1
7. Hellmuths Volks Naturlehre	1
8. Pokorny, Naturgeschichte des Thierreiches	1
9. Krüger, Schule der Physik für Schule und Haus	1
10. Heussi J. Die Experimental-Physik	1
11. Lüben, Unterricht in der Thier-Kunde und Anthropol.	1
12. Zimmermann, der Mensch, die Räthsel und Wunder seiner Natur	2
13. Föllecker S. Anfangsgründe der Mineralogie	1
14. Föllecker S. Lehrbuch der Mineralogie und Geognosie	1
15. Schabus J. Anfangsgründe der Naturlehre für Unter- gymnasium	1
16. Trentovski. Vorstudien zur Wissenschaft der Natur	1
17. Diesterweg A. Wegweiser zur Bildung für deutsche Lehrer	1
18. Schmid, K. Encyclopædie des gesammten Erziehungs- und Unterrichts-Wesens	1
19. Actele reuniunii învățătoresci. George Lazar	1
20. Laurian A. Manuală de filosofie	1

21.	Guizot M. Méditations et études morales	1
22.	Krug. Handbuch der Philosophie	2
23.	Schnell F., zur Pädagogik der That	1
24.	Lichtenfels, Lehrbuch der Philosophie	1
25.	Lessing E. Laokoon	1
26.	Bunzen Ch. Die Zeichen der Zeit. Briefe über die Gewissensfreiheit	2
27.	Patuzzi Al. Geschichte Österreichs	1
28.	Hammer J. Geschichte des Osmanischen Reiches 4	
29.	Papiu Ilarianu istoria Românilorî din Dacia sup. 1	
30.	Colson F. De l'état présent et de l'avenir de prin- cipautés de Moldavie et de Valachie	1
31.	Dumesnil A. Epreuves sociales de la France	1
32.	Blanc. Natur und Geschichte der Erde und ihrer Bewohner	3
33.	Tacite oeuvres completes traduction de Lauandre 2	
34.	Salust's Catilinarische Verschw. und Jugurth. Krieg deutsch v. Hauschild	1
35.	Corn. Tacitus v. Heraeus	1
36.	Corn. Tacitus erklärt v. K. Nipperdey	1
37.	Publii Vergilli Maronis opera edidit Paldamus 1	
38.	Schiller's sämtliche Werke in zwei Bänden	2
39.	Goethe's sämtliche Werke in fünf Bänden	5
40.	Poirson, Géographie elementaire	1
41.	Horatius, Oden u. Epoden von Nauckerklärt	1
42.	Convorbiri literare anulă XIX.	12 fasc.
43.	Alecsandri V. Despot-Vodă legendă îst. în versuri 1	
44.	Iacob Negruzzi, Copii de pe natură	1
45.	Ar. Densusianu, Istoria limbii și literaturii române 1	
46.	Xenopolu, Teoria lui Rösler, studiu asupra stă- ruinței Românilorî în Dacia Traiană	1
47.	Robinson celu june tradusă de D. Pamfiliu	1
48.	Urban-Jarnik, Bunica de Bojena Nemeova, trad. din limba boemă	1
49.	Biblioteca populară a „Tribunei“	6 broș
50.	Ateneulă românu. Conferințe publice din 1883/85 12 „	

51. Ateneulă din Craiova. Principiulă naționalităților de N. Guran 1 broș.
52. Franz v. Hauer. Die Geologie und ihre Anwendung auf die Kenntniss der Bodenbeschaffenheit der öster. ung. Monarchie 1
53. Academia română. Serviciulă Meteorologică în Europa, de St. Hepites 1
54. „Tribuna,“ anulă I și II 2 vol.
55. „Gazeta Transilvaniei“ anulă XLVII și XLVIII . 2
56. Kleibel A. Leitfaden der Handels-Correspondenz . 1
57. Villieus Fr. Die Wechselkunde für Handelsschulen 1
58. Mariană S. Fl. Ornitologia populară română . . 2
59. Mariană S. Fl. Descântece populare române . . 1
60. Wagner R. Handbuch der chemischen Technologie 1

Anulă școlastică 1886—87.

61. Barițiu G. Dicționarulă unguresc-romănescă . . . 1
62. Ștefanelli T. Loanga, povestire de Fr. Hoffmann . 2 ex.
63. Biblioteca populară a „Tribunei“ câte 2 ex.
64. Gogol N. Strigăica 1 vol.
65. Roșca Iuliu, Sacrificiulă pentru sacrificiulă 1
66. Bengescu-Dabija, Pygmalion, tragedie 1
67. Goldișiu I. Gramatica limbei maghiare 1
68. Crișiană și Putnoky, Carte de cetire maghiară . . 1
69. Ceonțea T. Aritmetica generală și specială . . . 1
70. Nădejde I. Istoria limbei și literaturii române . . 1
71. Mugură George, Metodă pentru ușora învățatură a cântului 1
72. Făgărășană D. și Moldovană S. Geografia pentru școlile medii 1
73. Făgărășană D. și Moldovană S. Geografia pentru școlile populare 1
74. Burlă V. Carte de exerciții latină 1
75. Burlă V. Gramatica limbei grecesci 1
76. Droysen Joh. G. Grundriss der Historik 1
77. Mendlik Fr. és Dr. Schmidt A. Rajzolă geometria 1

78. A vallás és közokt. m. kir. minister a közoktatás állapotáról szóló és az országgyűlés elé terjesztett jelentése 2
79. A reáliskolai tanítás terve s a reá vonatkozó utasítások 1
80. Szerelemhegyi T. A római nemzeti irod. története 1
81. Kurtius Ernst, Griechische Geschichte 3
82. Perthes H. Erläuterungen zu meiner lateinischen Formenlehre 1
83. Verhandlungsprotokolle der sächs. Universität 1885 1
84. Nicolescu I. Școala națională și principiile ei . . . 1
85. Crețu, Gr. Codicele Voronețean și Critică 1
86. Jäger und Hoffmann, Die schädlichen Insekten des Garten- und Feldbaues 1
87. Ahles, Unsere wichtigeren Giftgewächse, Samenpflanzen und Pilze 2
88. Willkomm M. Bilderatlas des Pflanzenreiches . . . 9 fasc.
89. Antoniu Bonfinii, De rebus hungaricis 1 vol.
90. Schenkel, Griechisch-deutsches Schulwörterbuch . 1
91. Moçnik, Lehrbuch der Arithmetik und Algebra . 1
92. Moçnik, Lehrbuch der Geometrie 1
93. Viluge, Geschichte der deutsch. National-Litteratur 1
94. Kopp W. Geschichte der griechischen Litteratur 1
95. Környei I. A magyar nemz. irodalomtört. vázlata 1
96. Rusu I. Compendiu de istoria Transilvaniei cu distinctă privire la Români 1
97. Hunfalvy Paul, Neuere Erscheinungen der rumänischen Geschichtsschreibung 1
98. Hirt Ferd. Geografische Bildertafeln. Dritter Theil, Völkerkunde 1
99. Brânza D. Prodromulă Flórei române sau enumerațiunea plântelorū din Moldova și Valachia . . 1
100. Vasile Alexandri, Opere complete, Teatru 4
101. Vasile Alexandri, Fântâna Blanduziei, piesă în 3 acturi și versuri 1
102. Iónu Slavic, Novele din poporū 1

103. Constanța de Dunca-Schiau, *La Alma*, povești nouă pentru copii 1
104. Andrei Barseanu, *Călătoria lui Stanley prin Africa centrală (1874—1877)* 1
105. G. S. Petrini, *Colecțiune de fabule române* . . . 1
106. Dim. Morțun, *Novele și legende* 1
107. *Almanach literar și ilustrat pe 1886* 1
108. *Almanach literar și ilustrat pe 1887* 1
109. Din scrierile lui Petru Maior, edate de societatea literară „Petru Maior” 1
110. A. I. Odobescu, *Mihné-Vodă cel rău, Dómna Chiajna* 1
111. Anton Pann, *Culegere de proverburile sae povestea vorbii* 1
112. N. Gane, *Novele* 3
113. Julius Verne, *Von der Erde zum Mond* 1
114. Julius Verne, *Reise um den Mond* 1
115. Julius Verne, *Reise um die Erde in 80 Tagen* 1
116. Julius Verne, *Reise nach dem Mittelpunkt der Erde* 1
117. Julius Verne, *Fünf Wochen im Ballon* 1
118. Julius Verne, *Zwanzigtausend Meilen unterm Meer* 2
119. Julius Verne, *Abenteuer von drei Russen und drei Engländern in Süd-Africa* 1
120. Julius Verne, *Abenteuer des Kapitän Hatteras* 2
121. *Convorbiri literare anul XX* 2
122. Molière, *Sgârcitul, comedie* 1
123. Nicolae Gogol, *Vecinii* 1
124. *Biblioteca populară a „Tribunei” Nr. 26, 28, 30, 31* 3
125. *Analele Academiei române din 1879—1886* 17 tom.
126. Hurmuzaki Eudoxiu Baron, *Documente privitoare la istoria Românilor* 8
127. Tocilescu și Odobescu, *Documente privitoare la istoria Românilor urmare la colecțiunea lui E. Hurmuzaki* 2
128. Hurmuzaki Eud. Baron, *Fragmente zur Geschichte der Rumänen* 5

129. Laurianu A. și Massimū I. Dicționarul limbii române 2
130. Laurianu A. și Massimū I. Glossariul limbii române 1
131. Pravila bisericească numită cea mică 1
132. Barițiu George, Caticismul calvinesc 1
133. Petriceicu-Hașdeu, Psaltirea publicată românește la
1577 de diaconul Coressi 1
134. Bianu I. Psaltirea în versuri întocmită de Dositeiu . 1
135. Demetrescu Angelu, Dione Cassiu. Istoria romană
dela Nerone până la Alesandru Severu 1
136. Laurianu D. Cicero, Filipicele sau discursurile contra
lui Marcu Antoniu 1
137. Copăcincianu C. Comentariile lui C. I. Cesare de be-
lulă galică 1
138. Munteanu G. Opurile lui C. Corn. Tacitu trad. . . . 1
139. Bălcescu, Istoria Românilor sub Mihaiu Vitezulu . . 1
140. Jarnik-Bârseanu, Doine strigături din Ardealu . . . 1
141. Urechia, Operile complete ale lui Mironu Costinu . . 1
142. Sbiera Ionu, Codicele Voronoțeanu și studiū asu-
pra lui 1
143. Marienescu, Cultul păgân și creștin 1
144. Demetriu Cantemiru, Descriptio Moldaviae 1
145. Demetriu Cantemiru, Descrierea Moldovii 1
146. Demetriu Cantemiru, Istoria imperiului osmanu
trad. de Ionu Hodoșu 2
147. Demetriu Cantemiru, Evenimentele Cantacusinilor
și Brâncovenilor trad. de Sionu 1
148. Dumitru Cantemiru, Istoria ieroglică, operă orig. . . 1
149. Demetriu Cantemiru, Vita Constantini Cantemiri . . 1
150. Barbu N. Titu Liviu trad. 1
151. Feneșanu A. Manducere pentru instrucțiunea
istoriciei în școlile poporale de A. Kiss și M. Mayer . . 1
152. Feneșanu A. Istoria Ungariei de A. Kiss
153. Dimianu C. Stupăritulu 1
154. Visontay és Borbás, A magyar állam és Európa
többi részének földirata 1
155. Moldovanu S, Istoria Ungariei pentru școl. poporale . . 1

156. Rozek I. Crestomatia din poeți latinî 1
 157. Statistica judiciară din România pe 1882 1
 158. Mișcarea populațiunii din România 1885 1
 159. Protocolul sinodului eparhială ală diecesei ro
 mâne a Caransebeșului 1
 160. Petriceicu Hașdeu B. Etymologicum magnum Romaniae.
 Dicționarulă limbei istorice și poporale a Româ-
 niloră 4 fasc.
 Opurile dela Nr. 125—150 și Nr. 160 s'au dăruită de
 On. Academia română din Bucuresci.

Colecțiunile s'au înmulțitū.

A) *Cabinetulă zoologică* a) 2 exemplare de păună și pău-
 niță umplute, dăruite de dl. Diamandi Manole, b) Ună puiă
 cu patru picioră, c) *Saxicola rubetra*, braunkehliger Wiesen-
 schwatzer, dăruită de Părr. A. Verzea, părochă gr. orient. în
 Satulungă — Săcele.

B) *Cabinetulă fisicală* a) Aneroidă cumpărată de Eforia
 scol., b) Morse stațiune Nr. 435, cumpărată de Eforia scol.,
 c) s'au reparatū: Aparatulă de rotațiune; pompa pneumatică;
 columna zambonică s'a complectatū și reparatū.

C) *Colecțiunea geografică*. S'au cumpărată de Eforia
 scol.: Charta Palestinei de Kiepert; Charta desvoltărei impe-
 riului romană; Galia, 4 foliante, 7 charte topografice ale
 Athenei antice; Charta descopeririloră; Charta comerciului
 și a producteloră pământului; Charta mărei mediterane;
 Charta Americă nord., a drumuriloră ferate; Charta de pă-
 rete a Austro-Ungariei; Charta politică a Asiei; 1 chartă co-
 mercială.

D) *La colecțiunea merceologică* au dăruită: B. Anilin- &
 Sodafabrik din Stuttgart: 5 cartone fôrte frumose cu lână
 colorate în diferite coloră. Iuliă Gmeiner din Brașovă o fru-
 măsă colecțiune de produse de petrolă. Nepoți D. Ere-
 mias din Brașovă, o frumăsă colecțiune de ceaiuri, scortişoră,
 o nucă de Coco și 13 monete din diferite timpuri.

E) *Colecțiunea numismatică* s'a înmulțit cu 1 număr de aramă de sub Domițian, dăruit de prof. gimn. L. Nastasi. 23 nume de aramă: austriaci, rusești, românești, din diferite epoce, dăruiti prin prof. A. Vlaicu din partea firmei D. Eremias nepoți.

F) *Colecțiune de tablouri*. St. Horváth a dăruit 3 tablouri istorice pe pânză.

Jurnale și foi periodice.

1. „Telegraful Român” pro 1886/7, dăr. de on. Redacțiune.
2. „Gazeta Transilvaniei” pro 1886/7, dăr. de on. Redacțiune.
3. „Monitorul oficial al României” pro 1886/7. dăr. de on. Redacțiune.
4. „Zeitschrift für österreichische Gymnasien”, cumpărată pe $\frac{1}{2}$ an.
5. „Pädagogisches Archiv”, cumpărată.
6. „Gäea”, cumpărată.
7. „Central-Organ für die Interessen des Real Schulwesens” cumpărată pe $\frac{1}{2}$ an.
8. „Globus”, cumpărată.
9. „Tribuna”, dăr. de on. Redacțiune.
10. Buletinul societății geografice rom. dăr. de Redacțiune.
11. Recreații științifice, dăr. de Redacțiune.
12. Humbold, cump. pe $\frac{1}{2}$ an.
13. Spitalul, dăr. de Redacțiune.
14. „Magyar nyelvőr”, de Szarvas Gábor, cumpărată.

Mulțămită publică.

Direcțiunea școlară exprimă adencă mulțămită și recunoștință tuturor donatorilor, cari au contribuit la înavutirea bibliotecii, și cu alte daruri în folosul instrucțiunii. Totu cu această ocaziune apelază direcțiunea la marinositatea domnilor autori români, a autorităților și corporațiunilor științifice române, să binevoiescă a dăruia câte un esemplar din opurile D-lor pe seama bibliotecii acestui institut de creștere și învățământ.

V.

Date din cronica școlilor medii.

Anul școl. 188⁶/₇ s'a început în 4 Septembrie după încheierea înmatriculării, carea s'a efectuat în 30, 31 August; 1-a 2 și 3 Sept. st. v. În 4 Sept. la 11 ore li s'a citit școlărilor adunați în sala cea mare în prezența corpului profesoral, legile disciplinare; s'a denumit de directorul, prefectul și vice-prefectul.

În 7 Septembrie, fiind ziua de Duminică, Excelența sa Părintele nostru Arhiepiscop și Mitropolitul Miron Roman în vizitațiunea sa canonică, a celebrat cu mare pompă serviciul divin cu parastas pentru fondatorii și binefăcătorii bisericii și ai școlilor noastre, în biserica Sf. Nicolae din Schei; a citit rugăciunea pentru începerea anului școlar 188⁶/₇; apoi condus cu mare pompă la școală, a ținut în sala cea mare sântirea apelor.

În 18 Septembrie s'a făcut excursiunea îndatinată în Poiană.

În 21, 22, 23 și 24 Martie, 2, 3, 4 și 5 Aprilie, Ilustratarea sa dl. Directorul superior de școlile medii și consilierul regiunii Iosif Elischer vizită în sensul legii de instrucțiune școlile medii (gimnaziul și școala reală), asistându la prelegeri în fiecare clasă și la fiecare profesor. Duminică în 22 Martie cercetă colecțiunile noastre de învățământ, biblioteca est., exprimându-și satisfacțiunea cu starea actuală a acestor colecțiuni, cari în timpul din urmă s'a înzestrat în mod considerabil. În conferința profesorală ținută la 5 Aprilie st. n. dela 3—6 ore, comunică dl. directorul superior, experiențele câștigate cu deasupra vizitațiunii sale din țăst

ană; relevă unele mici defecte; în genere însă declară, că este satisfăcută cu mersul acestui institut de creștere și de învățământ.

În 13 Aprilie. Cu ocaziunea serbării arangiate din partea bisericii Sf. Nicolae din Scheiă în ziua jubileului de 50 de ani a preoției Présânției sale Părintelui episcopă ală Caransebeșului Iónă Popasu, corpul didactică cu tinerimea studiósă a asistată la serviciulă divină, celebrată în biserica Sf. Nicolae. — În ziua acésta aă fostă feriă școlare.

Festivități școlare.

În 21 Septemvre s'a serbată cu pompa îndatinată serbătorea Sf. Sofiă, patrónăi institutului nostru centrală, cu serviciulă divină în biserica Sf. Nicolae din Scheiă; apoi s'a ținută sfințirea apei în sala cea mare a institutului. Cuvântarea festivă a ținut'ă dl. Arseniă Vlaicu, prof. la scól. com.

În 30 Noemvre. Ȋia Sf. Andreiă întru memoria eternă a fericitului Archiepiscopă și Metropolită Andreiă, s'a serbată cu serviciulă, divină, la care a asistată tinerimea studiósă și corpulă didactică.

În 20 Maiă s'a ținută maiialulă îndatinată.

Casă esttraordinariă.

În 14/26 Decemvre răposă multă regretatulă și valorosulă președinte ală onoratei Eforiă scol. dl. Constantină Popasu în etate de 75 de ani. Defunctulă servi școlei fără niciă remunerațiune în cursă de 11 ani cu zelă neobosită și stăruință bărbătésă pentru înflorirea și prosperitatea școleloră năstre. Onorurile cuvenite i să făcură răposatulă pe specele Eforiei scol.

Corpulă lui fu espusă în sala cea mare, de unde în 16/28 Decemvre a. e. să înmormântă cu pompă esttraordinară. Cuvântări funebre ținură în sală: dl. vico-președinte ală Eforiei Nicolae Străvoiu și directorulă scol. med. Stefană Iosifă; în biserică Păr. protopopă Iónă Petrică, și lêngă siceriă rosti câteva cuvinte adăncă simțite dl. cforă și com. Diamandi Manole. Școlă năstră a suferită prin mórtea lui

Popasu o daună aprópe ireparabilă în afacerile administrative. Memoria lui se păstrează în analele școlii și în inimile amicilor și binevoitorilor școlilor noastre cu pietate și cu recunoștință.

Ex a m e n e l e.

1. Din 5 până în 17 Iuniu s'a făcut examenele de promoțiune scripturistice și orale.

2. **Examenul de maturitate** la școla comercială s'a ținut:

- α) scripturistică din 1 până în 6 Iuniu incl. st. v. Admiși au fost 10 școlari;
- β) orală în 18 Iuniu fiindu ca comisariu consistorialu, Părintele Archimandritu și Vicariu arhiepiscopescu, Nicolau Popca, ca comisariu delegat din partea ministeriului de culte și instrucțiune Franciscu de Koós, consiliaru regiui și inspectoru de școle și ca comisar delegat din partea ministeriului de comerciu Szász Robert consiliaru ministerialu. S'a declarat maturi: cu „fórté bine“ 1, cu „bine“ 5, cu „suficientu“ 4.

3. **Examenul de maturitate** la gimnasiu s'a ținut:

- α) scripturistică din 18 până în 23 Maiu incl. st. v. Admiși au fost 19 școlari;
- β) orală în 19 și 20 Iuniu sub presidiulu comisariului consistorialu Păr. Archimandritu și Vicariu arhiepiscopescu, N. Popca, asistându ca reprezentant alu guvernului dl. directoru gimnasialu Ignatz Veres. S'a declarat maturi cu „bine“ 12, cu „suficientu“ 3, érá 3 voru repeți examenul din câte unu obiectu la Septemvre și 1 s'a respinsu pe 1 anu.

4. Examenle publice s'a ținut din 22—27 Iuniu.

Implinirea datorințelor creștinești.

În zilele de Duminecă și de sărbători împărătesci se adună la 8 ore dimineața toți școlarii dela acestu institutu în 2 despărțăminte și după exortația îndatinată mergu la 9 ore însoțiți de cateheți și de câte unu profesorū la biserică. — De două ori pe anū, în postulū Crăciunulu și în postulū Pascilorū se mărturisescū și se comunică toți școlarii de religiunea ort. or.

Feriile cele mari

duréză din 29 Iunie până în 31 Augustū st. v. 1887.

I n s c i i n ț a r e.

Anulū școlariū 1887—88 se începe cu 1-a Sept. 1887 st. v. Părinții, care dorescū a da pe copii lorū la aceste școle, sunt poftiți a se presenta cu fii scū cu fiecele lorū în cancelaria direcțiunei în 31 Augustū, 1 și 2 Sept. dela 8—12 a. m. pentru înmatriculare. Școlarii, cari vorū a fi înmatriculați, venindū dela institute streine, vorū produce testimoniu școl., de botezū și de vaccinare (altoiū). În 31 Aug., 1 Sept. dela 3—6 ore p. m. se vorū ținea examenele de repetițiune, de primire și de privațiști. Cei ce s'arū presenta mai târziu vorū fi respinși.

Didactrulū, care se va depune numai decâtū la înmatriculare, este pentru gr. or. și gr. cat. de 6 fl. 30 cr. pentru gimn. inf. și școla reală; — 10 fl. 50 cr. pentru gimn. superiorū și la școla comercială; iară pentru cei de alte confesiuni împătritū.

Cei-ce se înmatriculează pentru prima dată la aceste

școle, plătesc odată pentru totdeauna 2 fl. v. a. taxa de primire.

De didactru se scutesc cei pauperi sub anumite condițiuni, cari se pot afla dela direcțiune. —

Școlarii afară de cei dela norma din loc, cari voiesc a intra în I cl. gimn. séu reală, se vor supune la examen de primire în zilele din 31 Augustu 1 Sept. 1886 din limba română și matematică.

- a) Din limba română se cere: Cetirea și scrierea corectă, reproducerea celor citite, propozițiunea simplă pură și amplificată.
- b) Din matematică: Cele patru operațiuni cu numeri întregi.